

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

**CESTOVNÍ CHOVÁNÍ VYBRANÉ SKUPINY BĚHEM
PANDEMIE COVID-19 A PO NÍ.**

Diplomová práce

Autor: Bc. Eliška Komosná

Studijní program: Tělesná výchova a sport – Rekreatologie

Vedoucí práce: Ing. Eva Schwartzhoffová, Ph.D.

Olomouc 2024

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Eliška Komosná

Název práce: Cestovní chování vybrané skupiny během pandemie COVID-19 a po ní.

Vedoucí práce: Ing. Eva Schwartzhoffová, Ph.D.

Pracoviště: Katedra rekreologie

Rok obhajoby: 2024

Abstrakt:

Tato diplomová práce se zabývá cestovním chováním vybrané skupiny během pandemie Covid-19 a po ní. V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy cestovního ruchu, jeho klasifikace, bezpečnostní a hygienická opatření v cestovním ruchu, informace o viru COVID-19, pandemii, kterou způsobil a dopad na jednotlivé složky cestovního ruchu.

V praktické části jsou prezentovány výsledky kvantitativního výzkumu, který byl zaměřen na to, jak vybraná skupina cestovala během pandemie a po ní. Byla provedena komparace výsledků a identifikovány změny a preference v cestovním chování. Dílčím cílem bylo srovnat míru cestování a celkové hodnocení dovolené v roce 2023 na rozdíl od roku 2021.

Výsledky potvrdily, že lidé začínají opět cestovat do více zemí, než jen v rámci ČR a Chorvatska. Oblíbeným typem ubytování zůstalo to v soukromí a na dovolenou si jezdí spíše odpočinout. V porovnání s rokem 2021 se délka dovolené v roce 2023 prodloužila. V roce 2023 cestovali respondenti více a hodnotili dovolenou jako lepší ve srovnání s dovolenou během pandemie.

Klíčová slova:

cestovní ruch, COVID-19, destinace, dopady pandemie, dovolená, ubytování

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovnických služeb.

Bibliographical identification

Author: Eliška Komosná
Title: Travel Behavior of Selected Group During and After the COVID-19 Pandemic.

Supervisor: Ing. Eva Schwartzhoffová, Ph.D.
Department: Department of Recreation and Leisure Studies
Year: 2024
Abstract:

This thesis examines the travel behavior of a selected group during and after the COVID-19 pandemic. The theoretical part of the thesis defines basic concepts of tourism, its classification, safety and hygiene measures in tourism, information about the COVID-19 virus, the pandemic it caused, and its impact on various components of the tourism industry.

The practical part presents the results of quantitative research focused on how the selected group traveled during and after the pandemic, comparing changes and preferences in travel behavior, and exploring how the pandemic limited their vacations. A partial goal was to compare the rate of travel and overall vacation evaluation in 2023 as opposed to 2021.

I found that people are starting to travel to more countries than just within the Czech Republic and Croatia. Private accommodation remains popular, and vacations are primarily taken for relaxation. Compared to 2021, the length of vacations in 2023 increased. In 2023, respondents traveled more and rated their vacations as better compared to vacations during the pandemic.

Keywords:
accommodation, COVID-19, destination, pandemic impacts, tourism, vacation

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně pod vedením Ing. Evy Schwartzhoffové, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 30. června 2024

.....

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Evě Schwartzhoffové, Ph.D., za všestrannou pomoc, množství cenných a inspirativních rad, podnětů, doporučení, připomínek a zároveň za trpělivost a ochotu při konzultacích poskytnutých ke zpracování této práce.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod.....	9
2 Teoretická východiska	10
2.1 Cestovní ruch.....	10
2.2 Základní pojmy cestovního ruchu	10
2.3 Klasifikace cestovního ruchu	11
2.4 Bezpečnostní a hygienická opatření v cestovním ruchu	12
2.5 COVID-19	13
2.6 Pandemie COVID-19 a cestovní ruch ve světě	14
2.7 Pandemie COVID-19 a cestovní ruch v ČR.....	16
2.8 Jak COVID-19 ovlivnil jednotlivé složky CR v České Republice	23
2.8.1 Podpora CR v době pandemie COVID-19.....	23
2.8.2 Doprava.....	24
2.8.3 Ubytovací zařízení	26
2.8.4 Stravovací zařízení.....	27
2.8.5 Vliv pandemie na zaměstnanost.....	29
2.9 Zahraniční literatura k tématu dopadu pandemie COVID-19 na cestovní ruch.....	30
3 Cíle	32
3.1 Hlavní cíl	32
3.2 Dílčí cíle	32
4 Metodika	33
4.1 Výzkumný soubor	33
5 Výsledky	34
5.1 Bydliště.....	34
5.2 Stav.....	35
5.3 Dovolená 2021	35
5.4 Omezení/změna v roce 2021 oproti obvyklé dovolené.....	36
5.5 Konkrétní změna v dovolené v roce 2021	37
5.6 Destinace dovolené v roce 2021 – během pandemie COVID-19	38
5.7 Destinace dovolené v roce 2023 – po pandemii.....	39
5.8 Důvod/motiv dovolené v roce 2021 - během pandemie COVID-19.....	40
5.9 Důvod/motiv dovolené v roce 2023 – po pandemii	40

5.10	Délka dovolené v roce 2021 – během pandemie COVID-19	41
5.11	Délka dovolené v roce 2023 – po pandemii	41
5.12	Typ ubytování v roce 2021 – během pandemie COVID-19.....	42
5.13	Typ ubytování v roce 2023 – po pandemii	42
5.14	Jak respondenti cestovali v roce 2023 oproti roku 2021?.....	43
5.15	Meziroční srovnání kvality dovolené 2023-2021	43
6	Diskuse	44
6.1	Limity práce.....	46
7	Závěr.....	47
8	Souhrn	48
9	Summary	49
10	Referenční seznam	50
11	Přílohy	57

1 ÚVOD

Pandemie Covid-19 změnila svět v mnoha různých odvětvích a poznamenala život každému z nás. Nejvíce změnil náhled na zdraví a bezpečnost. Zvýšila se pozornost k hygieně a zdravotní prevenci, možná opatření nebo nošení roušek i k lékaři, když je člověk nemocný. Dalším značně poznamenaným odvětvím byla ekonomika. Díky pandemii spousta lidí přišla o zaměstnání a ekonomickou jistotu a hodně podnikatelům ovlivnila podnikání. Vzdělání i práce se přesunuli do online prostoru. Byl omezen sociální život na minimum styku s ostatními, což u některých lidí vedlo k psychickým potížím spolu se zvýšeným stresem a úzkostí. Celkově lze říct, že Covid-19 způsobil rozsáhlé změny v lidských životech a vyžaduje adaptaci na nové podmínky a situace.

Jednou z největších změn prošel i cestovní ruch (dále CR). S příchodem pandemie v roce 2020 přijala většina zemí po celém světě drastická opatření, která zahrnovala uzavření hranic, přerušování mezinárodních i domácích letů a rozsáhlá omezení pohybu osob. Tato opatření vedla k velkému poklesu počtu turistů, což mělo za následek značné ekonomické ztráty pro celý cestovní ruch. Pandemie také urychlila vývoj cestovního ruchu. Digitální technologie a virtuální cestování se staly více rozšířenými. Individuální a udržitelné cestování získalo na významu a zdravotní a hygienická opatření se stala klíčovou pro většinu cestovatelů i podnikatelů v tomto odvětví. Rok 2021 přinesl postupné zotavování díky vakcinaci a uvolňování omezení, avšak cesta k plnému obnovení cestovního ruchu je pomalá a závislá na regionálních rozdílech v přístupu k pandemii.

Cílem práce bylo zjistit, jak vybraná skupina (taková, která parametry co nejvíce odpovídá vzorku v mé BP) cestovala během pandemie Covid-19 a po ní. Dále porovnat změny v cestovním chování a preferencích této skupiny za tyto dva uvedené roky a také zjistit, jestli pandemie omezila dovolenou a jak. Zajímala mě také míra cestování a celkové hodnocení dovolené v roce 2023 oproti dovolené v době pandemie. Vybranou skupinu respondentů jsem chtěla oslovit z důvodu možnosti porovnání s výsledky výzkumu prezentovanými v mé bakalářské práci, která byla zpracována na vzorku populace s danými parametry: tj. 18-34 let, s bydlištěm v ČR, převážně v Jihomoravském kraji.

V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy CR, jeho klasifikace, bezpečnostní a hygienická opatření v CR, informace o viru COVID-19, pandemii, kterou způsobil a dopad na jednotlivé složky CR. V praktické části jsou výsledky výzkumu a jejich popis.

Práce je zpracována k měsíci dubnu 2024 a vzhledem k proměnlivosti jednotlivých aspektů tématu, nemusí obsahovat nejnovější nebo aktuální informace, které vešly ve známost až po dopracování.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V kapitole Teoretická východiska objasňuji pojmy, které se pojí s tématem diplomové práce. Definuji zde cestovní ruch, základní pojmy cestovního ruchu, jeho klasifikaci a bezpečnostní opatření. Dále se zabývám pandemií COVID-19, jejím dopadem na cestovní ruch ve světě i v ČR a jak pandemie ovlivnila jednotlivé složky cestovního ruchu. V poslední kapitole se zaměřuji na obdobné, na toto téma publikované, výzkumy ve světě formou literární rešerše.

2.1 Cestovní ruch

Definice cestovního ruchu (dále jen CR) existuje několik a stále přibývají zcela nové. Liší se vždy dle toho, který vědní obor se pokusí pojem vymezit (Hamarnehová, 2008, s.9).

Sociologická definice uvádí, že CR je sociální fenomén, který se zabývá studiem cestování a jeho dopadů na jednotlivce, společnost a kulturu (Sharpley & Stone, 2009). Vystoupil a Šauer vymezují CR jako souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování a pohybu osob mimo trvalé bydliště. Tvrdí, že jde o nějakou formu uspokojování potřeb reprodukce fyzických a duševních sil člověka (Vystoupil & Šauer, 2006). Higham a Lück se na pojem dívají z environmentálního hlediska a vidí CR jako odvětví, které může mít negativní dopady na životní prostředí, jako např. znečištění vzduchu a vody, degradaci přírodních oblastí a ohrožení biodiverzity (Higham & Lück, 2007). Z geografické perspektivy pojal cestovní ruch Mariot, který vidí CR jako „společenskou aktivitu, která podmiňuje přemísťování obyvatelstva do částí krajinné sféry, charakterizovaných interakcemi krajinných prvků, schopnými dočasnou změnu místa pobytu“ (Mariot, 1983).

Za oficiální a nejvíce užívanou definici je považována ta od Světové organizace cestovního ruchu (United Nations World Tourism Organization, dále jen UNWTO), která definuje CR jako „sociální, kulturní a ekonomický fenomén, který zahrnuje cestování lidí do zemí nebo na místa, mimo jejich obvyklé prostředí, za účelem osobním nebo obchodním/profesionálním. Těmto lidem se říká návštěvníci (turisté nebo výletníci). Cestovní ruch souvisí s jejich aktivitami na daném území a zahrnuje veškeré jejich výdaje s ním spojené“ (UNWTO, n.d. a). Tato definice byla vymezena na konferenci UNWTO v Ottawě v roce 1991 a o 2 roky později se stala definicí oficiální (Kotíková, 2013).

2.2 Základní pojmy cestovního ruchu

Abychom se mohli zabírat problematikou CR, je nutné znát nejčastěji užívané pojmy cestovního ruchu:

- **Cestování** – fyzický pohyb od jednoho místa k druhému, součást každodenního života, způsob lidí, jak prozkoumat nová místa a kultury (Urry, 2002)
- **Turistika** – druh CR, komplex činností spojený s aktivním pohybem a pohybem v přírodě, různé formy: pěší turistika, vysokohorská turistika, cykloturistika, vodácká turistika atd. (Zelenka & Pásková, 2012; Balatka, 1986)
- **Turista** – každý, kdo cestuje a zůstává nejméně jednu noc (UNWTO, n.d. a)
- **Výletník, jednodenní návštěvník** – účastník cestovního ruchu, který cestuje na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v navštíveném místě přenocoval (Beránek a kol., 2013)
- **Rezident, místní obyvatel** – občan - fyzická osoba jakékoli národnosti, která obývá daný stát déle než rok nebo dlouhodobě pobývajícím cizincem (Zelenka & Pásková, 2012)
- **Destinace CR** – cílová oblast v daném regionu, typická významnou nabídkou atraktivit a služeb CR, *nebo i* země, regiony, lidská sídla a další oblasti typické velkou koncentrací atraktivit CR, rozvinutými službami CR a další infrastrukturou, jejichž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků (Zelenka & Pásková, 2012)
- **Průmysl CR** – soubor podnikatelských, obchodních a administrativních operací, organizací a institucí, které spravují, poskytují, podporují nebo zajišťují cestovní a turistické produkty, služby a zařízení (UNWTO, n. d. a)
- **Ekonomie CR** – studium ekonomických aspektů cestovního ruchu, včetně měření jeho ekonomického dopadu na destinace, analýzy poptávky a nabídky, hodnocení efektů cestovního ruchu na ekonomiku a budování jeho udržitelnosti (UNWTO, n.d. a)
- **Spotřeba CR** – finanční výdaje turistů na produkty a služby v destinacích, včetně ubytování, stravování, dopravy, zábavy a dalších aktivit (UNWTO, n. d. a)

2.3 Klasifikace cestovního ruchu

Stejně jako neexistuje jen jedna definice, tak neexistuje jen jedno dělení CR. V české a slovenské literatuře se často setkáváme s dělením na formy a druhy CR. Druh se určuje podle motivu účasti na CR, tzn. rekreační CR, kulturně poznávací CR, sportovní CR apod. Vymezení podle konkrétních podmínek, ve kterých je CR uskutečňován určuje formu CR – krátkodobý/dlouhodobý, organizovaný/neorganizovaný atd. (Kotíková, 2013). Toto dělení najdete v publikacích u Páskové a Zelenky (2002), Francové (2003) i Heskové (2006). Ve světě je však častěji používán pojem typ CR nebo jeho klasifikace.

Dle UNWTO je základní dělení CR na zahraniční a domácí. Domácí CR probíhá na území jednoho státu, tj. pohyb a pobyt obyvatel daného státu v rámci jeho území a zahraniční se dále dělí na příjezdový a výjezdový. Příjezdovým neboli aktivním CR chápeme příjezd cizinců na území daného státu. Vycestování rezidentů za hranice své země a pobyt na tomto místě spadá pod

výjezdový CR. Národní CR je tvořen domácím a výjezdovým CR, vnitřní CR je tvořen domácím a příjezdovým CR a mezinárodní CR je složen z příjezdového a výjezdového CR (Kotíková, 2013).

2.4 Bezpečnostní a hygienická opatření v cestovním ruchu

V Globálním etickém kodexu cestovního ruchu je uvedeno, že mají turisté i návštěvníci povinnost seznámit se před odjezdem s charakteristikou zemí, které se chystají navštívit. Musí si být vědomi zdravotních a bezpečnostních rizik spojených s jakýmkoli cestováním mimo jejich obvyklé prostředí a chovat se tak, aby tato rizika minimalizovali (UNWTO, 1999). Na vyhledávání informací o rizicích a nemocech při cestování upozorňovala i Světová zdravotnická organizace (World Health Organization, WHO). Doporučovala návštěvu očkovacího střediska či centra cestovní medicíny, kde se cestovatelé mohli dozvědět vše o možných nemocích, očkování, preventivních opatření či jak postupovat v případě nákazy (WHO, 2020).

Nejjednodušší prevence proti nemocem je očkování. Před cestou by měl mít turista v pořádku očkování, která jsou v ČR prováděna pravidelně, a měl by mít platné očkování proti tetanu. Při cestách do endemických oblastí doporučuje Státní zdravotní ústav (SZÚ) i přeočkování proti přenosné dětské obrně a záškrtu. Uvádí také, že je vhodné v dospělosti podstoupit s přeočkováním proti tetanu i přeočkování proti černému kašli. Když jsou pravidelná očkování v pořádku, přechází se k očkováním povinným a pak teprve nepovinným. **Povinná očkování** v současné době jsou proti:

- **Meningokokové meningitidy** (A, C, Y, W) - při cestě do Saudské Arábie
- **Žluté zimnici** – při cestě do zemí Afriky a Střední a Jižní Ameriky, toto očkování je vyžadováno i v případě, že oblastí s výskytem nemoci jen projíždíte

Mezi nejčastěji **doporučovaná očkování** patří proti virové hepatitidě A i B, břišnímu tyfu, vzteklině, choleře a onemocnění enterotoxigenním E.coli, klíšťové encefalitidě atd. (SZÚ, 2019).

S příchodem pandemie koronaviru v roce 2019/2020 se k všeobecným preventivním doporučením přidala ještě speciální, související s onemocněním virem COVID-19. Každý stát si určil svá opatření a podmínky, ale většinou se shodovala na: přísnější hygieně, nošení roušek nebo respirátorů, dezinfekci při každém vstupu do budovy, rozestupech, kontrole tělesné teploty a testování na přítomnost viru při příjezdu do země atd.

V současné době najdeme na stránkách WHO speciální sekci věnovanou čistě onemocnění COVID-19 a cestování. Radí, pro snížení rizika onemocnění nebo smrti, se před cestou plně očkovat v souladu s doporučením své země. Je důležité dodržovat během cesty i preventivní opatření: nošení roušky nebo respirátoru, bezpečné rozestupy, pokud je to možné, vyhýbání se

davům, zakrývání úst a nosu při kašli a kýchání, zvýšená hygiena rukou, v případě nemoci zůstat doma a nechat se otestovat v případě projevení příznaků onemocnění koronaviru. Opatření je třeba zvýšit, nacházíme-li se v prostorech s vyšší koncentrací lidí, uzavřených prostorech nebo v zemích a oblastech s vyšším výskytem onemocnění (WHO, 2023a).

2.5 COVID-19

Coronavirové onemocnění COVID-19 je infekční onemocnění způsobené virem SARS-CoV-2. Tento vir odstartoval pandemii koronaviru v roce 2019. Zdravotní experti poprvé identifikovali virus v čínském Wu-chanu na konci prosince 2019. Počáteční ohnisko se rychle rozšířilo a poté bylo onemocnění rozšířeno do několika dalších zemí – nejprve Asie a Austrálie, pak do Evropy, Afriky a nakonec i Ameriky. WHO vyhlásila na konci ledna 2020 vypuknutí nemoci COVID-19 za stav ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu a v březnu 2020 celosvětovou pandemii – hromadný výskyt infekčního onemocnění velkého rozsahu zasahující více kontinentů (SZÚ & Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2022). Do 15. března 2021 (tj. za rok od vyhlášení pandemie) bylo nakaženo více než 119 milionů lidí, z nichž více než 2,66 milionů jedinců zemřelo (Lange, 2021). Díky tomu se tato pandemie stala jednou z nejsmrtejnějších pandemií v historii lidstva (Abbas et al., 2021). Do 31. prosince 2023 bylo evidováno necelých 774 milionů nakažených. V součtu evidovaných případů se na prvních místech objevily Spojené Státy americké s počtem 103,4 milionů případů, Čína (99,3 milionů) a Indie se 45 miliony. Na nemoc do konce prosince 2023 umřelo ve světě více než 7 milionů lidí, z toho nejvíce ve Spojených Státech amerických (1,2 mil.), Brazílii (0,7 mil.) a Indii (0,5 mil.) (WHO, 2023b).

V ČR byly první 3 případy onemocnění evidovány 1. března 2020. Do 12. března 2020 už byl počet nakažených 117, včetně třech osob, které byly hospitalizovány. Ten samý den byl vyhlášen první celorepublikový lockdown. O 10 dnů později (22. března 2020) bylo zaznamenáno první úmrtí v ČR, které bylo přisouzeno onemocnění koronaviru (Komenda et al., 2022). Od roku 2020 do roku 2022 byly počty nově nakažených v řádech sta tisíc. Až v roce 2023 nastala změna a čísla se vešla maximálně do 30 tisíc osob. Přehled aktuální situace v ČR nabízí Ministerstvo zdravotnictví České republiky na stránkách onemocneni-aktualne.mzrc.cz. Najdeme tam data o provedených PCR i antigenních testech, očkování, hospitalizovaných osobách, přehled nakažených dle krajů a další. (MZČR, 2024).

2.6 Pandemie COVID-19 a cestovní ruch ve světě

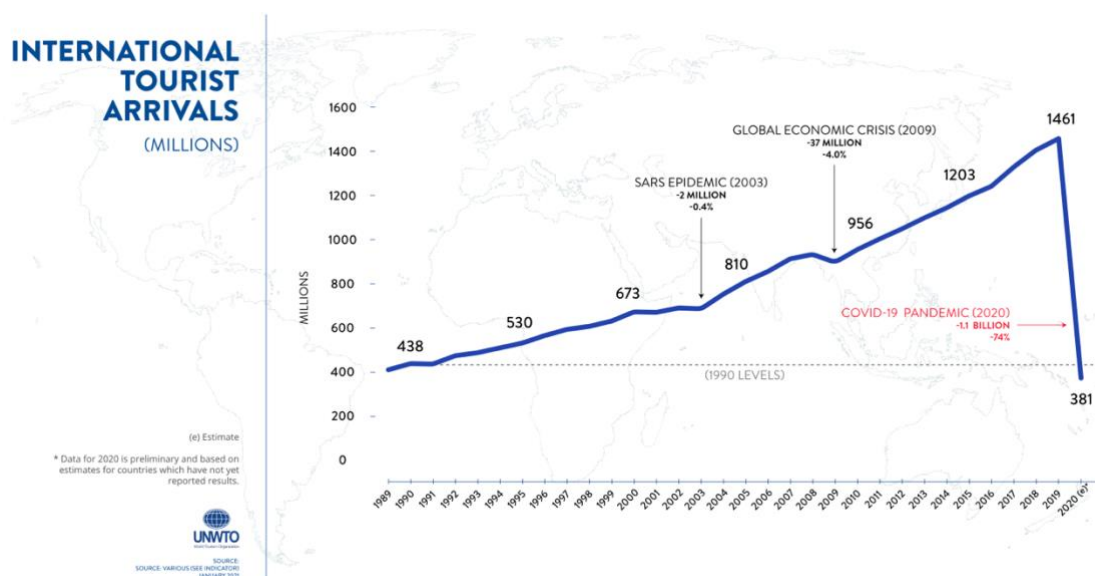
Před pandemií tvořil cestovní ruch (včetně jeho přímých, nepřímých a vyvolaných dopadů) 10,3 % (334 milionů) ze všech pracovních míst na celém světě a představoval v roce 2019 10,4 % z celosvětového HDP, tzn. 10 bilionů amerických dolarů. (World Travel & Tourism Council, n. d.). Díky příchodu pandemie, klesl v roce 2020 podíl na HDP o 49,1 % na „pouhých“ 4,7 bilionů dolarů ve srovnání s rokem 2019. Výdaje domácích návštěvníků klesly o 45 % a zahraničních dokonce o 69,4 %. V roce 2020 také zaniklo 62 milionů pracovních míst v cestovním ruchu a nejvíce byly postiženy malé a střední podniky, které tvoří 80 % všech podniků v tomto odvětví (Messina, 2021).

Nejvíce se krize projevila na mezinárodních příjezdech turistů. Na *obrázku 1* můžeme vidět dopad pandemie pro srovnání např. s krizí během pandemie SARS v roce 2003 nebo s poklesem příjezdů během Globální ekonomické krize v roce 2009.

Obrázek 1

International tourist arrivals, UNWTO, 2021

Zdroj: <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020>

Během epidemie SARS byl pokles jen 0,4 %, což představovalo v roce 2003 asi 2 miliony příjezdů a při globální ekonomické krizi klesly příjezdy o 37 milionů (tj. 4,0 %). Pandemie COVID-19 způsobila ale mnohem větší ztráty. Ve srovnání s rokem 2019 mezinárodní příjezdy v roce 2020 klesly o 1,1 miliardu příjezdů, což představuje pokles o 74 %. Největší propad zaznamenala Asie a Oceánie (- 84 %), střední východ a Afrika (- 75 %), Evropa (- 70 %) a nejlépe dopadla Amerika se ztrátou „jen“ 69 % (UNWTO, 2021).

Dopad na sektor cestovního ruchu byl obrovský a cestovní ruch se stále nevrátil na svou „předcovidovou“ úroveň. Díky přetrvávající krizi CR spustila UNWTO novou chytrou tabulku o

koronaviru a CR, která ukazuje údaje o dopadu pandemie na turistický sektor po celém světě, podle regionů i podle destinací. Tabulka obsahuje údaje o: mezinárodních turistických příjezdech, příjmech z mezinárodního CR, zranitelnost destinací, CR jako podíl na HDP, CR jako podíl na exportu, mezinárodní CR jako podíl na celkovém CR) včetně domácího), posouzení dopadů krize na CR a hodnocení dopadů předchozích krizí na CR. Informace jsou k dispozici pro všechny zdarma a jsou měsíčně aktualizovány.

Údaje o mezinárodních příjezdech za roky 2020-2023 jsem z chytré tabulky převzala a vložila do jednodušší *tabulky 1* pro lepší přehled a srovnání. Z ní vyčteme pokles mezinárodních příjezdů celosvětově i ztráty jednotlivých kontinentů. Pro větší přehlednost jsem rozdělila také barevně.

Tabulka 1

Mezinárodní příjezdy v letech 2020-2023 ve srovnání s rokem 2019

Zdroj dat: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

Ztráta mezinárodních příjezdů ve srovnání s rokem 2019 - statistika UNWTO					
		2020	2021	2022	2023
Svět		-72%	-70%	-34%	-12%
Afrika		-75%	-72%	-28%	-3%
Amerika		-67%	-63%	-29%	-10%
Asie a Pacifik		-80%	-93%	-76%	-35%
Evropa		-68%	-61%	-19%	-6%
Střední východ		-74%	-57%	-4%	23%
		*100-75%	74-50%	49-25%	24-0%

V roce 2020 byl celosvětový pokles mezinárodních příjezdů 72 %. Největší pokles (až 90 %) byl zaznamenán v měsících duben, květen a červen – období prvního úderu pandemie v celém světě a zavádění cestovních omezení. V létě se situace nepatrně zlepšila a s příchodem zimy opět zhoršila. V roce 2020 byl nejvíce postižen kontinent Asie a Oceánie (-80 %), druhé místo obsadil střední východ a Afrika (oba kontinenty -75%), poté Evropa (-68 %) a nejmenší dopad na CR měla pandemie v roce 2020 na Ameriku (-67 %).

V roce 2021 byl celkový propad mezinárodních příjezdů 70 %. Na rozdíl od předešlého roku byl největší pokles v prvních 5 měsících. V rámci kontinentů byla Asie a Oceánie stále na prvním místě s propadem až 93 %, Afrika také udržela druhé místo se ztrátou 72 %, Amerika se posunula na třetí místo s -63 %, za ní Evropa s -61% a střední východ s nejmenším poklesem -57 %.

Celkový pokles mezinárodních příjezdů za rok 2022 oproti roku 2019 byl 34 %, s tím že nejvíce byly zasaženy měsíce: leden, únor, březen a duben. Kromě Asie a Oceánie, která měla stále ztrátu přes 75 %, se pokles zmírnil. Afrika ztratila 28 %, Amerika 29 %, Evropa 19 % a střední východ pouhé 4 %.

Dle shrnutí roku 2023 je jisté, že se CR pomalu vrací do stejné podoby, jakou měl před pandemií. Celkový pokles mezinárodních příjezdů už byl jen 12 %. Nejhůře opět dopadly první měsíce, ale ztráta během nich už byla max. 20 %. Asie a Oceánie měla za celý rok o 35 % méně příjezdů než v roce 2019, Amerika o 10 %, Afrika o 3 % a Evropa jen o 6 %. Nejlépe dopadl střední východ, který už se v roce 2023 pohyboval v plusových číslech a měl nárůst 23 %. Příjezdy do všech zemí středního východu v roce 2023 byly vyšší než v roce 2019. Výjimkou je jen Sýrie, u které byly čísla stále nižší o 15 % ve srovnání s dobou před pandemií. Naproti tomu Katar uvítal až 1,4 milionů turistů, což je 91% nárůst oproti roku 2019 (UNWTO, n. d.).

2.7 Pandemie COVID-19 a cestovní ruch v ČR

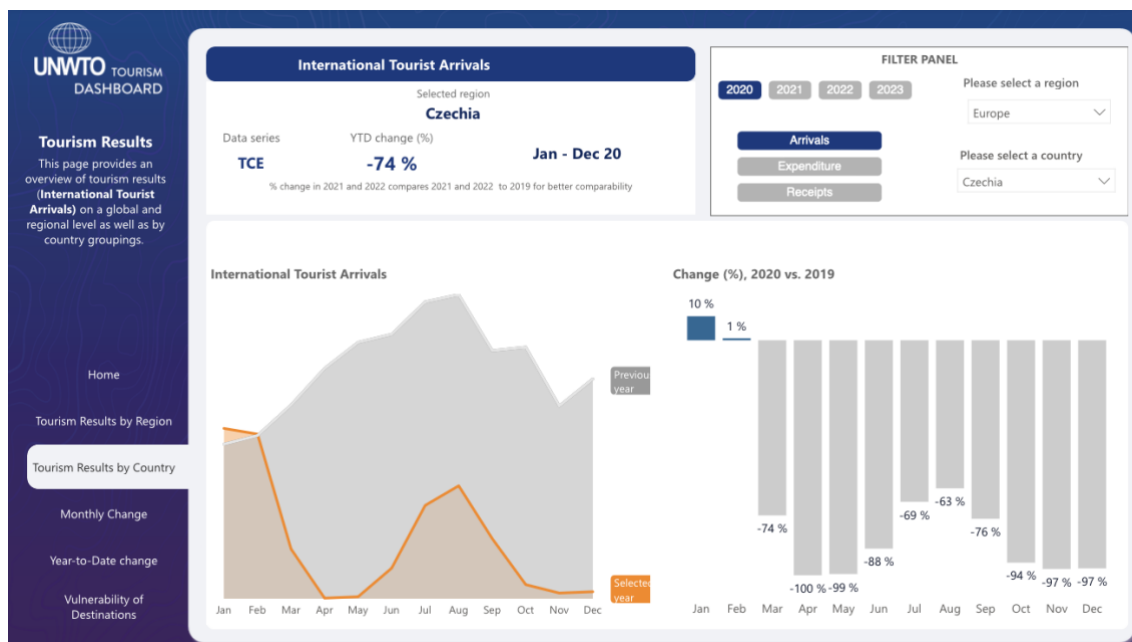
V roce 2019, posledním před nástupem pandemie, byl CR nejvíce rozvinutý od počátku jeho sledování v rámci statistik o CR. Byl nejuspěšnějším rokem na mezinárodní, národní i regionální úrovni. Tvořil 2,9 % HDP národního hospodářství, tj. 165 miliard Kč. Zahraniční návštěvníci měli podíl 57 %, zbylých 43 % finančních prostředků byl z domácího cestovního ruchu. Na celkové zaměstnanosti se podílel 4,47 % a zaměstnával 240 tisíc osob, z toho bylo 83 % zaměstnanců a 17 % sebezaměstnaných osob (Ministerstvo pro místní rozvoj, MMR, n. d.). Celkem za rok 2019 navštívilo ČR téměř 11 milionů zahraničních turistů a jejich celkový počet přenocování byl přes 27 milionů. Nejvíce k nám jezdili hosté z Německa (2 miliony), Slovenska (cca 750 tisíc) a Ruska (564 tisíc). V hromadných ubytovacích zařízeních se ubytovalo skoro 22 milionů návštěvníků, což bylo o 737 tisíc více oproti roku 2018. Domácích hostů se ubytovalo o 218 tisíc víc než zahraničních. Meziročně to znamenalo zvýšení domácí návštěvnosti o 4,4 % a zahraniční o 2,6 % (Český statistický úřad, ČSÚ, 2020a).

V roce 2020 došlo k obrovskému poklesu, stejně jako jinde. Celkový počet mezinárodních příjezdů se snížil o 74 %, tj. více než 8,1 milionů příjezdů. Největší ztráty byly v měsících duben (100 %), květen (99 %), listopad a prosinec (oba 97 %). Nejlépe dopadl leden (+10 %), protože v tomto měsíci ještě nebyl virus v ČR ani nebyla žádná opatření nebo uzavřené hranice (UNWTO, n. d., *obrázek 2*).

Obrázek 2

International tourism and COVID-19 dashboard, UNWTO, 2020.

Zdroj: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

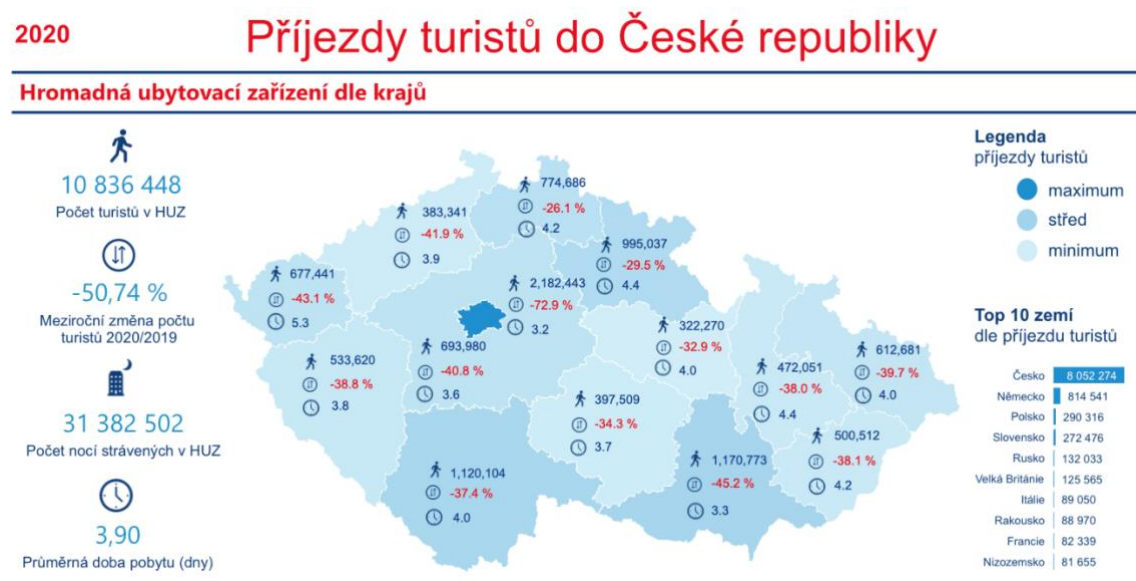

V hromadných ubytovacích zařízeních počet hostů klesl o 51 % oproti roku 2019. Ubytovalo se jen 10,8 milionů návštěvníků, což bylo o 11,2 milionu méně než v předešlém roce. Domácích se ubytovalo necelých 8 milionů (o 28 % méně). Počet přenocování meziročně klesl o 45,3 %. Počet strávených nocí se u cizinců snížil o 72,9 % a u domácích o 20,3 %. Nejčastěji k nám stále jezdili němečtí turisté (-60,6 %), na druhém místě Poláci (-57,3 %) a třetí místo patřilo Slovensku (-63,4 %). Jak se poklesy týkaly jednotlivých krajů, můžete vidět na *Obrázku 3*. Praha jako nejnavštěvovanější destinace byla postižena nejvíce se ztrátou téměř 73 % turistů v hromadných ubytovacích zařízeních (dále jen HUZ). Nejmenší ztrátu měl kraj Liberecký – 26,1 %. (Kupčíková, 2020; ČSÚ, 2021a).

Obrázek 3

Příjezdový a domácí cestovní ruch 2020 – CzechTourism, Tourdata, 2020

Zdroj: <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2020/>

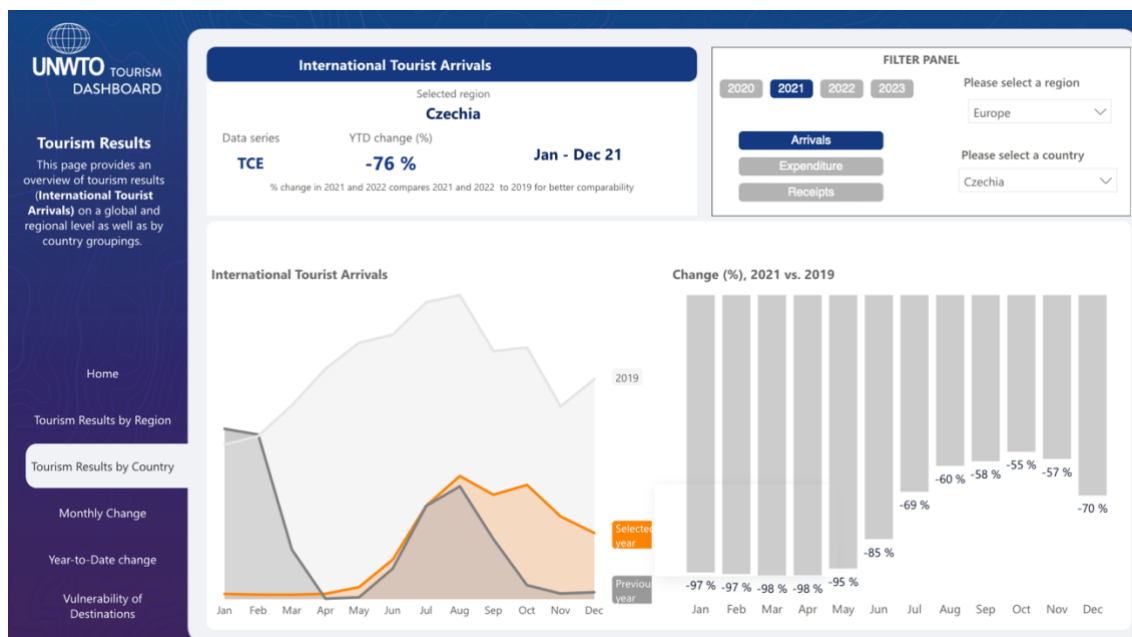

V roce 2021 byl pokles mezinárodních příjezdů ještě větší, celkem o 76 % méně v porovnání s rokem 2019, tj. přibližně o 8 321 000 příjezdů méně. Největší ztráty byly od ledna 2021 až do května 2021. V těchto měsících byly ztráty 95 % a více. Od června se pak situace začala zlepšovat a v listopadu a prosinci zase zhoršovat. Na grafu (obrázek 4) můžete vidět, že začátek roku 2021 byl viditelně horší než v roce 2020, střed roku se dost podobal a konec roku dopadl lépe (UNWTO, n.d.).

Obrázek 4

Mezinárodní cestovní ruch a COVID-19, chytrá tabulka, UNWTO, 2021.

Zdroj: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

Obrázek 5

Příjezdový a domácí cestovní ruch 2021 – CzechTourism, Tourdata, 2021

Zdroj: <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2021/>

Hromadná ubytovací zařízení podle ČSÚ (obrázek 5) zaznamenala zvýšení počtu příjezdů i přenocování v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020. Hostů se ubytovalo 11,4 milionu, tzn. nárůst

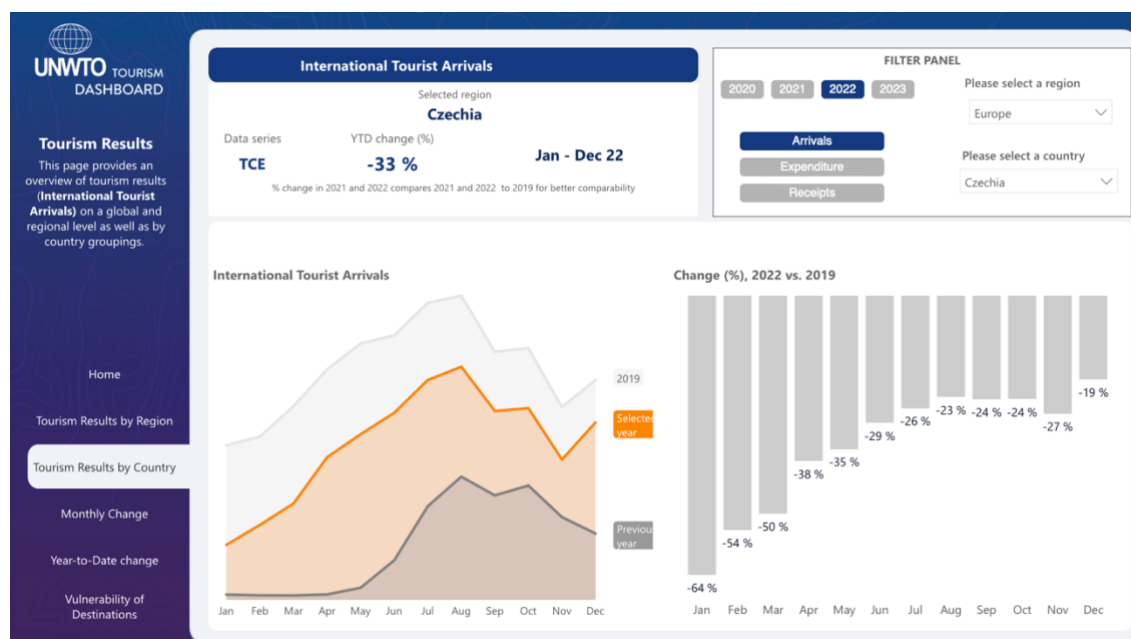
5,05 % a v hromadných ubytovacích zařízeních strávili celkem 32 milionů nocí (+1,8 %). Došlo k zvýšení počtu ubytovaných domácích hostů a jejich přenocování. Celkem se ubytovalo 8,8 milionu domácích hostů (nárůst 9,6 %) a přenocovalo o 5,9 % více než v předchozím roce. Počet příjezdů ze zahraničí klesl na 2,6 milionu a počet přenocování se snížil o 11,4 %. V porovnání s rokem 2019 byl v roce 2021 objem celkové návštěvnosti na 52 % příjezdů a 56 % přenocování. Rezidentů se ubytovalo 79 % proti roku 2019 a zahraniční návštěvnost dosáhla jen 24 % objemu před pandemií (Kupčíková, 2022; ČSÚ, 2022a).

Výrazné zlepšení nastalo až v roce 2022. Dle statistiky UNWTO (obrázek 6) byly mezinárodní příjezdy za rok 2022 nižší už “jen“ o 33 % oproti roku 2019. Největší ztráty byly opět začátkem roku, ale tentokrát nebyly větší než 65 %. V průběhu roku se situace zlepšovala až do září, kdy byl zaznamenán mírný propad. Nejvyšší ztráta během roku byla v lednu 2022 (-64 %) a nejméně ztrátový byl měsíc prosinec (-19 %) (UNWTO, n. d.).

Obrázek 6

Mezinárodní cestovní ruch a COVID-19, chytrá tabulka, UNWTO, 2022

Zdroj: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

V hromadných ubytovacích zařízeních přibylo v roce 2022 více než 70 % příjezdů a téměř 60 % přenocování oproti roku 2021 (obrázek 7). Hostů se ubytovalo 19,5 milionu a celkem v hromadných ubytovacích zařízeních strávili 50,6 milionu nocí. Domácích hostů se ubytovalo 12,1 milionů a strávili v těchto zařízeních dohromady 32,5 milionů nocí. V porovnání s rokem 2019 byl objem celkové návštěvnosti za rok 2022 na 89 %. Návštěvnost i přenocování domácích hostů překonala rok 2019 o 9 %. Stále ale byly znát dopady koronaviru a ubytovatelům chyběla téměř

třetina zahraničních hostů (32,5 %). Bohužel v tomto roce byly výsledky ovlivněny válkou na Ukrajině. Do celkových výsledku návštěvnosti byly započítány i údaje týkající se občanů Ukrajiny, kteří si ubytování hradili sami. Vzhledem k válečnému konfliktu nebylo ve všech případech možné na straně provozovatelů ubytovacích zařízení rozlišit, zda se jedná o turistu nebo uprchlíka. Mohlo se tak stát, že byly započítány i osoby, které nelze objektivně považovat za účastníky CR dle mezinárodních doporučení (Kupčíková, 2023; ČSÚ, 2023a).

Obrázek 7

Příjezdový a domácí cestovní ruch 2022 – CzechTourism, Tourdata, 2022

Zdroj: <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2022/>

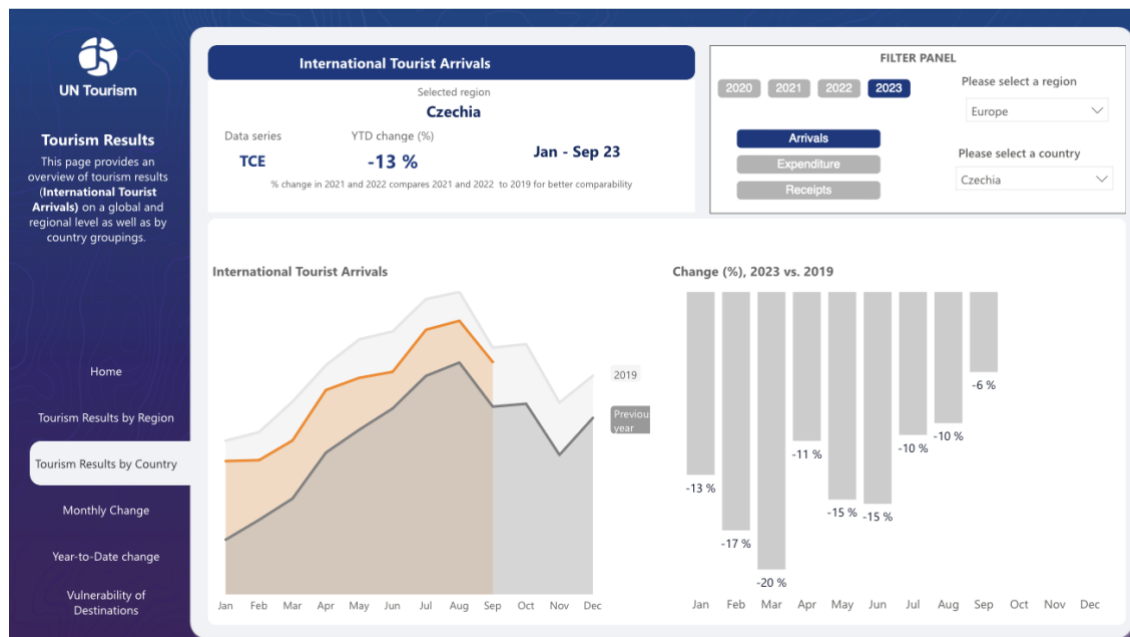
UNWTO uvádí (obrázek 8) data o ČR za rok 2023 jen do září stejného roku (28. 2. 2024). Za toto období eviduje rozdíl v mezinárodních příjezdech -13 % oproti roku 2019. Nejvíce ztrátové měsíce byly březen (-20 %), leden (-17 %), květen a červen (oba -15 %) (UNWTO, n. d.). Meziroční nárůst návštěvnosti v HÚZ nebyl tak významný jako předešlý rok (obrázek 9). Počet příjezdů se zvýšil o 13,5 % na 22 milionů turistů. Nocí strávili v HÚZ celkem 50,6 milionu a tím se počet přenocování zvýšil o 10,7 %. Průměrná doba pobytu se zkrátila na 3,54 dne. Počet domácích turistů byl téměř 12,5 milionů a oproti předchozímu roku se navýšil o 3,42 %. Celkem strávili 32,7 milionu nocí v HÚZ. Zahraničních hostů přijelo 9 559 091, což představuje meziroční nárůst 30,17 % a strávili u nás 23,4 milionu nocí. Nejčastěji k nám přijížděli hosté z Německa (2,3 mil.), Slovenska (0,9 mil.) a Polska (0,8 mil.). Zahraniční hosté v 61,16 % zamířili do Prahy. Domácí turisté nejčastěji jezdili do Prahy (12,74 %), Jihomoravského kraje

(11,83 %), Královéhradeckého kraje (9,88 %) a Jihočeského kraje (9,81 %) (Králiková, 2024; ČSÚ, 2024a).

Obrázek 8

Mezinárodní cestovní ruch a COVID-19, chytrá tabulka, UNWTO, 2023

Zdroj: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

Obrázek 9

Příjezdový a domácí cestovní ruch 2023 – CzechTourism, Tourdata, 2023

Zdroj: <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2023-q/>

2.8 Jak COVID-19 ovlivnil jednotlivé složky CR v České Republice

Důsledkem pandemie, zákazu cestování a dalším omezením, utrpěly především složky CR. V následujících kapitolách se zaměřím na podporu CR u cestovních kanceláří a agentur, na zákon Lex voucher, dopady na leteckou dopravu, ubytovací zařízení a zařazení robotů do provozu, omezení ve stravovacích zařízeních a vliv na zaměstnanost – celkovou i tu samotnou v CR.

2.8.1 Podpora CR v době pandemie COVID-19

S postupem pandemie a jeho postupujícím negativním dopadem na ekonomiku a služby vzniklo několik programů na podporu CR pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj. Tyto programy byly určeny pro odvětví a služby CR a snažily se zmírnit dopady pandemie a ztráty, které provozovatelé měly během ní. Již v polovině března 2021 byl zpracován průzkum, který byl zaměřen na cestovní kanceláře (CK) a cestovní agentury (CA). Téměř 70 % CK a CA zaznamenalo pokles tržeb o více než 80 % z důvodu pandemie. CA se vyjadřovaly více negativně a čtyři z pěti uvedly pokles tržeb 80-100 %. U CK byl zaznamenán pokles tržeb “jen“ u 60 % dotázaných. Se ztrátou tržeb přišel i značný dopad na zaměstnanost. Více než polovina (57,6 %) CK i CA musela propustit své zaměstnance. (Rončák, 2021). V červnu 2021 uvedl portál

Businessinfo.cz, že od začátku března 2021 skončilo 69 provozoven CK a 358 jich přerušilo svou činnost. Do září 2021 ohlásilo úpadek 20 CK a 217 jich přerušilo činnost (Businessinfo.cz, 2021). Celkový počet CK před pandemií v roce 2019 byl 855. Na konci roku 2020 jich bylo 700 a v dalším roce (2021) jich znovu ubylo na 604. V roce 2022 se počet opět snížil na 575. V loňském roce se počet poprvé nepatrně zvýšil na 593 a od začátku roku 2024 (psáno 4. 4. 2024) přibyly další 3 (MMR, 2024; TTG, 2024).

Ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová řekla: „pesimistické scénáře o hromadných úpadech v sektoru, které se v minulosti objevily, se nenaplnily“ a uvedla: „řadu CK zachránil od existenčních potíží nově zavedený speciální zákon Lex voucher“(Zákon č. 185/2020 Sb.). Asi **třetinu** ze všech vydaných voucherů během pandemie tvořili právě zmíněné ty podle **Lex voucher**. Šlo o téměř 55 tisíc voucherů v hodnotě 830 milionů Kč, které se týkaly zájezdů od 20. února 2020 do 31. srpna 2020. V této době mohly CK využít možnost ochranné lhůty a odložit vrácení peněz klientům. Pokud se zájezd v této době neuskutečnil, získal zákazník voucher platný do konce srpna 2021. Tento voucher byl v hodnotě uhrazené platby a vyšší. Lex vouchery byly dle zákona pojištěny proti úpadku, tzn., že i když CK zanikla, klienty nepřišli o peníze. Pokud klient voucher nevyužil, byly mu vráceny všechny úhrady za zájezd po skončení ochranné lhůty. Odmítnout poukaz směli klienti starší 65 let, těhotné ženy, samoživitelky nebo samoživitelé, klienti na mateřské nebo rodičovské dovolené apod. Zbylé **dvě třetiny** vydaných poukazů byly **vlastní vouchery od CK** (Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu, 2020; Langerová 2020; MMR, 2021).

CK a CA, stejně jako podnikatelé v jiných oborech, mohly čerpat také průřezové formy podpory napříč ekonomikou. Kromě těch byl pro podnikatele v CR připraven i speciální dotační titul COVID – Podpora cestovního ruchu (MMR, 2021). I přes pomoc v podobě dotací a lex voucherů mnoho cestovek muselo ohlásit úpadek. Z některých se staly agentury a některé ukončily činnost úplně. Mezi ty nejznámější CK, které vyhlásily úpadek od začátku pandemie, patří: Firo-tour, Pantour, Sunflower Tours, Nomád, Morava Tour, Petra Tour, Fantasy Travel, Intertrans, JV Tour Travel Agency a další.

2.8.2 Doprava

S poklesem cestování se pochopitelně snížily i výkony dopravců všech druhů. Nákladní doprava nebyla nijak výrazně ovlivněna, klesl ale zájem o osobní dopravu. Počet cestujících v roce 2020 u železniční dopravy v ČR klesl o 30 % a u autobusové o 35 % v porovnání s rokem 2019. Městská hromadná doprava ohlásila meziroční pokles o 30 %. Nejvíce byla zasažena letecká doprava. Českým dopravcům klesl výkon až o 84 % oproti roku 2019. Největší pokles

zaznamenali ve 2. čtvrtletí roku 2020, kdy byl výkon jen 2% ve srovnání s předchozím rokem. Celkový pokles odbavených cestujících byl 80 % (Ministerstvo dopravy ČR, 2021).

V *tabulce 2* uvádím pro lepší srovnání i data z roku 2019, který se považuje za poslední rok neovlivněný pandemií a procentuální srovnání je taktéž vztahováno k tomuto roku. V roce 2019 byl celkový počet cestujících 18 810 224 a nejvíce cestujících bylo zaznamenáno v druhém a třetím čtvrtletí.

Jak už jsem psala dříve, v roce 2020 byl pokles výkonu letecké dopravy 80 %. Celkem využilo leteckou přepravu pouze 3,8 milionu cestujících. Nejsilnější část roku bylo první čtvrtletí, protože větší omezení cestování nastaly až od března 2020. Na Letišti Václava Havla Praha bylo odbaveno celkem 3 665 871 cestujících za rok 2020. Podle provozních výsledků bylo uskutečněno přes 54 tisíc vzletů a přistání (tzv. pohybů). Oproti roku 2019 byl pokles pohybů 65 % a o 79 % méně odbavených cestujících (Letiště Praha, 2021).

V roce 2021 došlo k mírnému zlepšení. Počet cestujících leteckou dopravou stoupl na 4,8 milionu, i přesto že stále přetrvávala různá cestovní omezení. Letiště Václava Havla Praha evidovalo o skoro 20 % více cestujících, tj. 4,4 milionů. Počet pohybů vzrostl o 13 % na 61 164. Předseda představenstva Letiště Praha uvedl, že v průběhu roku převládal hlavně výjezdový turismus. V roce 2021 došlo i k obnově několika spojení a počtu frekvencí do už v minulosti obsluhovaných destinací a navázání spolupráce i s 5 novými dopravci (Letiště Praha, 2022).

Rok 2022 přinesl do letecké přepravy skoro trojnásobek odbavených cestujících než předchozí rok. Celkem bylo odbaveno 11,6 milionu cestujících. Pražské letiště odbavilo 10,7 milionu cestujících a tím počet odbavených cestujících překonal původní plán o 2 miliony (ČTK, 2023).

Během loňského roku (2023) se letecká doprava v ČR vrátila téměř na 80 % „předcovidové“ úrovně. Celkem bylo odbaveno skoro 15 milionu cestujících. Letiště Václava Havla Praha za rok 2023 odbavilo 13 828 137 cestujících. Meziroční nárůst byl 29 % (Letiště Praha, 2024).

Tabulka 2

Osobní letecká doprava ČR 2019-2023, Ministerstvo dopravy

Zdroj dat: <https://www.sydos.cz/cs/ctvletpr.htm>

Letecká doprava ČR - statistika 2019-2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
odlety	9 373 823	1 936 136	2 370 272	5 764 793	7 463 653
přílety	9 393 265	1 879 328	2 383 784	5 767 738	7 461 220
počet cestujících celkem	18 810 224	3 825 106	4 774 881	11 560 644	14 970 405
	100%	20,3%	25,4%	61,5%	79,6%

2.8.3 Ubytovací zařízení

Už několik let je velkým tématem automatizace v ČR, zejména v ubytovacích zařízeních. Z počátku se automatizace a digitalizace projednávala hlavně kvůli nízké nezaměstnanosti a nepoměru mezi nároky na recepční a jejich mzdovým ohodnocením. Příchod pandemie automatizaci jen urychlil. Po ukončení lockdownu stále přetrvávala hygienická opatření a lidé měli sami strach o své zdraví. Přetrvávalo nošení roušek, testování, měření teploty a omezený kontakt s lidmi. To přimělo hoteliéry přemýšlet i nad omezením kontaktu v jejich provozech. Podmínky pro znovuotevření ubytovacích zařízení kladly velký důraz na minimalizaci kontaktu mezi personálem a hosty.

Firma působící v oblasti interního systému v hotelnictví – Previo se začala více zabývat automatizací a robotizací všedního ubytovacího provozu. Zaměřili se hlavně na procesy: check-in/out, objednání služeb, komunikaci s hostem (např. mailingy, chat či dokonce chatboti), platba rezervace v rámci platební brány nebo integrovaných platebních terminálů a výdej klíčů (Bluetooth klíč přímo v mobilu hosta nebo formou karet a čipů).

Prvním variantou uvedli **mobilní aplikace**. Host s nimi může pracovat už před příjezdem, spravovat v nich své rezervace, lze přes ni udělat check-in/out, objednat služby, platit kartou a někdy i odemknout dveře. Previo přišlo se svou vlastní aplikací s názvem **My Alfred**. Výhodou aplikací je menší náročnost na vstupní investici pro hotel i spuštění bez nutnosti dalšího zásahu ze strany provozovatele. Nevýhodou by mohla být nutnost stažení aplikace. Pro hosty by to mohlo znamenat stahovat aplikace pokaždé, když se někam vydají, protože všechny hotely nefungují, přes jednu aplikaci. A to by hosty mohlo odradit. Proto některé aplikace fungují taky ve webovém rozhraní prohlížeče.

Jako další řešení zmínili **roboty na recepci**. Samoobslužné kiosky na poště nebo úřadech už jsou samozřejmostí a v posledních letech se dostávají i do ubytovacích služeb. V ČR se o podobné kiosky/počítače stará především česká společnost CzechKiosk, s kterou Previo spolupracuje. CzechKiosk je výrobcem a distributorem samoobslužných platebních automatů, informačních kiosků, video panelů, stojanů a digital signage (digitální zobrazovací zařízení sloužící k zobrazování navigačních informací, reklamních spotů nebo propagačních bannerů v obchodních a kulturních centrech) (AV Mediasystems.cz, n. d.). Na hotelových kioscích lze obvykle provést check-in/out. Další služby kiosku můžou být: možnost zaplacení skrze platební terminál, nabídka a prodej dodatečných služeb ubytovacího zařízení nebo výdej karet. Kiosek je možné přes den zkombinovat s normální recepcí a v noci lidskou sílu nahradit úplně. Hlavní nevýhodou je pořizovací cena, která se pohybuje mezi desítkami až stovkami tisíc.

Jako poslední variantu na blogu zmínili **tablety**. Jedná se o kombinaci výše zmíněných možností. V některých zařízeních se setkáte na recepci nebo pokojích s tablety, které jsou volně položeny nebo zabudovány na pevně. Přes ně je také možné provést check-in/out nebo objednat

služby. Zároveň může být na tabletu nainstalovaná hotelová mobilní aplikace, přes kterou se pak požadavky klientů dostanou snáze k personálu. Pro hotelový provoz není nutné, aby využíval nejnovější zařízení, a tím se pořizovací náklady dost snižují. Výhodou je i zvědavost návštěvníka, kterého tablet láká víc k objednávce, než kdyby měl objednávku provést po telefonu. Nevýhodou je, v případě volně ležícího tabletu, možnost krádeže (Previo, 2019).

Příchod pandemie proces automatizace urychlil a Previo v květnu 2020 představilo rozšíření online check-inu v podobě **nové webové aplikace Alfred**. Díky ní mohou hosté spravovat rezervace pomocí unikátního rezervačního kódu nejen z mobilního telefonu. Novinkou byla možnost doplnění údajů jen u vybraných hostů z rezervace, možnost stvrzení digitálním podpisem přímo na displeji hostova dotykového zařízení, kompletní informace o hotelu a jeho vybavení. Po přihlášení do systému Alfred host může vidět i otevírací dobu restaurace, wellness, konferenčních prostorů, sportovišť atd. Alfred hostům doporučuje i aktivity v okolí ubytování, které čerpá z portálu Turistik.cz nebo je možné v Previu vytvořit vlastní doporučení. V rámci aplikace se návštěvník seznámí se všemi možnostmi doplňkových služeb z hotelové nabídky a zároveň může tyto služby objednat už před příjezdem. Všechno je zákazníkovi připisováno na účet, který je pak možné vyrovnat přes online platební bránu skrz aplikaci Alfred. V aplikaci lze navolit i Green option (omezení pravidelného úklidu, snížení ekologické stopy). Alfreda je možné využít v mobilu, tabletu i kiosku a lze jej využít jako dalšího recepčního pracovníka (Zindulka, 2020).

Systém Alfred v kombinaci s chytrými zámky na pokojích zajistí plně bezobslužné nebo částečně bezobslužné zařízení. V ČR už jsou desítky takových zařízení. Patří mezi ně všech 14 hotelů Pytloun, pražský hotel Ostaš, jindřichohradecký hotel Vajgar, Smart hotel Nezvalova Archa v Olomouci a další. V olomouckých apartmánech „Sladovna“ nemají zaměstnance už od roku 2020. Jejich manažerka Lucie Říhová uvedla, že se jedná o světový trend a bezobslužnou recepci plánovali už před pandemií. Díky pandemii do částečně bezobslužného režimu přešel i hotel Ostaš na Žižkově. Dvacet pokojů se provozovatel rozhodl pronajímat a na zbylých deseti nainstaloval chytré zámky, díky kterým se hosté mohou hlásit online. Hotelový řetězec Orea nakoupil roboty už před pandemií. Tito roboti pomáhají hostům s orientací a radí jim s hotelovými službami. V roce 2022 přidala síť hotelů do některých svých provozoven i uklízeč roboty a roboty čišníky. (Bělohávková, 2022; Horáček, 2021; Saiver, 2022; Ulrych, 2021a, Ulrych 2021b).

2.8.4 Stravovací zařízení

Omezení se dotkla i stravování v ubytovacích zařízeních a samostatných stravovacích zařízeních. Dne 14. 3. 2020 vláda zakázala přítomnost veřejnosti ve všech provozovnách stravovacích služeb. Výjimkou byly provozovny, které nesloužily veřejnosti. Provozovny

s prodejem přes výdejní okénko směly fungovat dál bez časového omezení. Zákazníci nesměli do vnitřních prostorů provozoven, nesměli konzumovat pokrmy na zahrádkách restaurací, ani se zde shlukovat. Začátkem května 2020 bylo možné otevřít zahrádky provozoven, pokud byla dodržena určitá pravidla: **odstup mezi zákazníky** 1,5 metru (pokud nesedí u jednoho stolu), odstup od kolemjdoucích osob, provozovatel měl aktivně **bránit shromažďování** osob, včet, ve všech vstupech měla být zajištěna možnost **dezinfekce** rukou, dezinfekce židlí i stolů, dezinfekce výdejového okénka alespoň každé 2 hodiny, povinnost nosit **ochranné prostředky dýchacích cest** s výjimkou konzumace potravin a nápojů u stolu. Další z následujících opatření vydaných vládou byly: **změna času**, kdy směli být zákazníci přítomni **ve stravovacích zařízeních**, **omezený počet hostů** u stolu, zákaz živé hudby, tance a poskytování připojení k internetu atd. (Vláda ČR, 2020). Tato opatření se pak dále rozvolňovala nebo zpříšňovala, vždy v závislosti na pandemické situaci.

Pro restaurační zařízení platila navíc další specifická opatření. Byl striktní **zákaz samoobslužných** (švédských) **stolů** a regulován počet lidí v místnostech. Jídlo si lidé mohli vybrat z jídelního lístku a pak jim bylo nošeno na stůl a nápoje připravovala obsluha. Nabídka švédského stolu směla být zachována v případě, že jídlo servírovala obsluha nebo kuchař. Minimalizoval se tak kontakt jídla s více osobami (Elsnic, 2021; Seznam zprávy, 2020).

Od března 2020 do konce prosince 2021 musely mít restaurace dohromady **258 dnů zavřené** provozovny pro zákazníky (vnitřní prostory ještě o několik týdnů déle) a dalších **107 dnů** měly **omezenou otevírací dobu** (Morávek, 2021). To mělo samozřejmě za následek ekonomický propad stravovacích a pohostinských služeb. Meziroční redukce tržeb byla v těchto službách v dubnu 2020 o 72,6 %. Za celý rok 2020 byl pokles tržeb téměř 60 % oproti předchozímu roku. (Zábojníková, 2020). Společnost Dotykačka, jejíž pokladní systém využívá čtvrtina gastro podniků v ČR, uvedla, že první lockdown byl pro podniky nejtěžší. V půlce března 2020 zavřely tři čtvrtiny podniků. **Celkové tržby** z oboru **gastronomie** se za rok **2020 propadly o 37 %** (BusinessInfo.cz, 2021b).

Z průzkumu v roce 2021 od společnosti Edenred, který proběhl mezi 236 majiteli restaurací v Česku, vyplynulo, že asi **13 % provozovatelů** nebo majitelů **restaurací** se přiklání k **ukončení podnikání**. Pokračovat hodlalo 43 % provozovatelů. Dalších 20 % nehodlalo končit v době průzkumu, ale připustilo změnu názoru v případě dalších výrazných omezení. Edenred se ptal i 1 204 **návštěvníků** restaurací a **36 %** z nich uvedlo, že **díky pandemii omezili návštěvy** těchto podniků a **10 % přestalo na jídlo chodit úplně** (BusinessInfo.cz, 2021c). Nezájem zákazníků nemusel souviset jen se strachem z nákazy, ale také se **zdražováním v gastronomii**. V devíti ze čtrnácti krajů v ČR ceny od začátku roku 2021 do konce roku 2022 vzrostly o 19-24 %. Ve zbylých krajích došlo ke zdražení až o 30 %.

Zdražování **restauracím** pomohlo vrátit se zpátky do normálu a **v roce 2022** dosáhly **45-52% nárůstu tržeb**. Nejvyšší nárůst tržeb zaznamenaly hlavně večerní a noční podniky

(hospody, bary, bowlingové či biliárové podniky) (BusinessInfo.cz, 2021c; Jonášová, 2023). Výzkum společnosti Dotykačka, který pochází z dat z více než 8000 provozů, odhalil **zvýšení cen** v českých restauracích, barech, klubech nebo bistrech **o 34 %** od prosince 2019 do konce roku 2023. Díky celoroční **vysoké inflaci** to pro hodně podniků znamená **v reálných cenách spíše pokles** (ČTK, 2024).

2.8.5 Vliv pandemie na zaměstnanost

Česká republika má dlouhodobě **nejnižší míru nezaměstnanosti v Evropské unii**. V prosinci 2019 dosáhla obecná míra nezaměstnanosti rekordního minima 2,0 % (107,3 tisíc nezaměstnaných). Míra ekonomické aktivity za rok 2019 dosáhla 77 %. Zaměstnáno v roce 2019 bylo asi 5,15 milionu lidí, tzn. míra zaměstnanosti v prosinci 2019 byla 75,4 % (BusinessInfo.cz, 2022a; ČSÚ, 2020b).

Na jaře 2020 se vývoj nezaměstnanosti změnil. V březnu nejprve došlo ke stagnaci, pokračovalo výrazným nárůstem v dubnu a pak pozvolnějším růstem v květnu a červnu. Průměrný počet nezaměstnaných se za rok 2020 zvýšil na 3,5 % (161,7 tisíc). Největší pokles zaměstnaných zaznamenal zpracovatelský průmysl (-56,7 tisíc), doprava a skladování (-29,9 tisíc), **ubytování, stravování a pohostinství (-24,7 tisíc)** a kulturní, zábavní a rekreační činnosti (-12,4 tisíc) (BusinessInfo.cz, 2022b; ČSÚ, 2021b; Kočka & Petráňová, 2021). V roce **2019** v oboru **CR** v ČR pracovalo téměř **240 tisíc** lidí, podílel se na celkové zaměstnanosti **4,5 %**. V roce **2020** byl zaznamenán meziroční pokles přes 18 tisíc osob na **220 663** pracujících v tomto oboru. **Ti, kdo přišli o práci během pandemie, hlavně v CR a gastronomii, přešli pracovat do zcela jiných odvětví a ve většině případu se zpět do oboru služeb nevrátili** (BusinessInfo.cz, 2022c).

V roce **2021** se růst nezaměstnanosti zastavil. Počet nezaměstnaných meziročně klesl o 41 tisíc, což bylo nejméně od doby propuknutí pandemie. Počet pracujících se meziročně zvýšil o 0,8 % na 5 259,4 tisíc. Míra zaměstnanosti se v porovnání se stejným obdobím minulého roku zvýšila o 1,1procentního bodu (dále p. b.) na 75,4 %. Obecná míra **nezaměstnanosti** meziročně klesla o 0,8 p. b. na **2,3 %**. V **CR** pracujících meziročně **ubylo** o 5000 a celkový počet zaměstnaných v turismu byl **215 233**. (ČSÚ, 2022b; ČSÚ, 2024c; Kamenický, 2021).

V roce **2022** celková zaměstnanost meziročně stoupla o 1 % na 5 193,9 tisíc. Vzrostl počet pracujících především ve zpracovatelském průmyslu a v oboru zdravotní a sociální péče. Počet **nezaměstnaných** stoupl o 1000 osob na celkový počet **117,2 tisíc**. Obecná míra nezaměstnanosti byla **2,2 %** (ČSÚ, 2023b). V roce 2022 bylo v českém **CR** zaměstnáno celkem **225,5 tisíc** osob. Tím se podílel CR na celkové zaměstnanosti **4,15 %**. V porovnání s rokem 2019 bylo v oboru v roce 2022 zaměstnáno stále o 14 tisíc osob méně (ČSÚ, 2024b).

Celková zaměstnanost za rok **2023** meziročně vzrostla o 1,6 % (81,2 tisíc osob). Celkový počet nezaměstnaných stoupl o 21,1 tisíc na 133,2 tisíc osob. Obecná míra **nezaměstnanosti** se zvýšila o 0,4 p. b. na **2,6 %** (ČSÚ, 2024d). K datu 9. 4. 2024 nebyla zveřejněna statistika o počtu zaměstnaných osob v CR za rok 2023.

2.9 Zahraníční literatura k tématu dopadu pandemie COVID-19 na cestovní ruch

Vzhledem k tématu dopadu pandemie na Českou republiku a její CR jsem při zpracování práce vybírala především české průzkumy, články a data. Jsem si vědoma, že pandemie měla velký vliv na CR v celém světě.

V roce 2023 byl publikován článek, který se zabýval změnou spotřebitelského chování účastníků cestovního ruchu pod vlivem pandemie COVID-19. Výsledky ukazují změnu preference v zabezpečení hlavní dovolené po pandemii, kdy výrazně stoupla preference zařizovat dovolenou prostřednictvím CK. Více oblíbenou cestou zařizování po pandemii je online forma. Dále zjistily, že před pandemií si respondenti zařizovali dovolenou nejčastěji 1-2 měsíce dopředu a tato doba zůstala stejná i po pandemii. Většina respondentů strávila hlavní dovolenou v blízkosti Slovenské republiky, tedy jejich domovské země a byl zaznamenán pokles zájmu o dovolenou ve vzdálenějších zemích od Evropy (Sambronská & Kačkošová, 2023).

Boto-Garcia & Mayor se zabývali analýzou dopadů změn cen v dopravě a rekreačních aktivitách na domácí poptávku během pandemie COVID-19. Zjištění naznačují, že snížení cen těchto služeb podpořilo domácí poptávku, zejména v oblastech s vysokou předpandemickou poptávkou (Boto-García & Mayor, 2022).

Další studie (Abbas, Mubeen, Iorember, Raza & Mamirkulova) se zaměřila na dopady pandemie na CR a různé zainteresované subjekty v tomto odvětví. Popisuje vliv pandemie na organizace v CR, jako jsou plánovači dopravy, poskytovatelé ubytování či atrakcí, zdůrazňuje rozdílné potřeby cestování a očekávané dopady na různé tržní sektory (Abbas, Mubeen, Iorember, Raza & Mamirkulova, 2021).

Průzkum v rámci projektu Urban Heritage and Community Resilience: Conversation, Tourism and Pandemic se zabýval významem památkových míst během pandemie. Tyto místa sloužily jako místa odolnosti a přispívali k duševnímu a emocionálnímu blahobytu lidí v období pandemie, zvláště se jednalo o náboženská místa a otevřená památková místa sloužící i k rekreačním účelům. Autoři zdůraznili, že ochrana kulturního dědictví by měla zohledňovat jeho využití v různých situacích, včetně zdravotnických krizí jako jsou pandemie (Dewi, Rofe, Nichols & Izziah, 2023).

Čaušević, A. se zabývala změnou v cestovním chování a vzorcích během pandemie. Zdůraznila důležitost těchto výzkumů pro předpověď budoucích potřeb CR, chování turistů a vývoj vhodných strategií obnovy. Zjistila vliv faktorů na výběr cestování před a během pandemie. Nejdůležitější faktory před pandemií byly čistota, bezpečnost, komfort a náklady. Během pandemie se přidal i sociální odstup. Existuje i rozdíl ve faktorech ovlivňujících výběr cestování během pandemie v závislosti na zaměstnání a věku. Dalšími faktory byla hygiena, vlastnictví auta, slevy a vztahy mezi jednotlivými faktory. Výsledky výzkumu lze využít pro tvorbu politik během pandemie založených na potřebách turistů a plánování dopravy (Čaušević, 2023).

Studie Allan, Connolly, Figus & Maurya (2022) dokazuje, že snížení poptávky po mezinárodním CR má větší dopad než snížení domácího CR a zpochybňuje, že lze ztráty zcela nahradit zvýšením domácího CR. Poukazuje na význam složení různých kategorií turistů pro jejich ekonomický přínos.

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo zjistit, jak vybraná skupina respondentů cestovala během pandemie Covid-19 a po ní, jestli pandemie omezila dovolenou vybrané skupiny, případně jak. A následně porovnat změny v cestovním chování a preferencích této skupiny za tyto dva uvedené roky navzájem. Sledovanými ukazateli byli:

- Destinace
- Motiv/důvod cesty
- Délka pobytu
- Typ ubytování

3.2 Dílčí cíle

Dílčím cílem bylo srovnat míru cestování a celkové hodnocení dovolené v roce 2023 oproti dovolené v době pandemie.

4 METODIKA

V první části práce byla využita zejména metoda analýzy sekundárních dat při získávání prověřených dat a informací z odborné literatury, českých i zahraničních zdrojů, statistických portálů a odborných článků zaměřených na cestovní ruch.

Pro praktickou část práce byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu. Po konzultaci s vedoucí práce jsem sestavila anketu, která obsahovala 18 otázek. Z nich bylo 11 uzavřených, 4 polouzavřené, dvě z otázek byly hodnoceny Likertovou škálou a poslední otázka byla otevřená. Anketa byla vytvořena přes Formuláře Google a k jejímu šíření jsem využila sociální sítě – Facebook a Instagram. Respondenti odpovídali online formou a jejich odpovědi byly anonymní. Výzkumný soubor tvořilo 201 respondentů, kteří byli vybráni tak, aby se typologicky podobali skupině respondentů v mém výzkumu k bakalářské práci, kvůli možnosti meziroční komparace dat. Sběr dat probíhal v době od 20. 12. 2023 do 17. 4. 2024. Anketu jsem v tomto období sdílela 2x na Facebooku a 3x na Instagramu, takže většina odpovědí byla sesbírána v rámci asi 5-6 dnů v uvedeném rozmezí. Před zahájením sběru dat proběhlo otestování na malé skupině respondentů (8 lidí).

Sesbíraná data z výzkumu jsem zpracovala a vyhodnotila. Data byla zpracována v MS Excel a vyhodnocena formou popisné statistiky. Sledované ukazatele viz. Formulář ankety (Příloha 1).

4.1 Výzkumný soubor

Z celkového počtu 201 respondentů bylo **58,7 % žen a 41,3 % mužů**. Ve věkové struktuře **převažovala skupina 18-34 let (95,5 %)**. Zastoupení dalších věkových skupin bylo minimální: v kategorii 35-51 let odpověděly 3 %, v kategorii 52-69 let odpovědělo pouze 1,5 %. Žádný z respondentů nebyl v kategorii 70 let a více.

Tabulka 3

Věková struktura respondentů

věk	počet	počet v %
18-34	192	95,5 %
35-51	6	3 %
52-69	3	1,5 %
70+	0	0 %
celkem	201	100 %

5 VÝSLEDKY

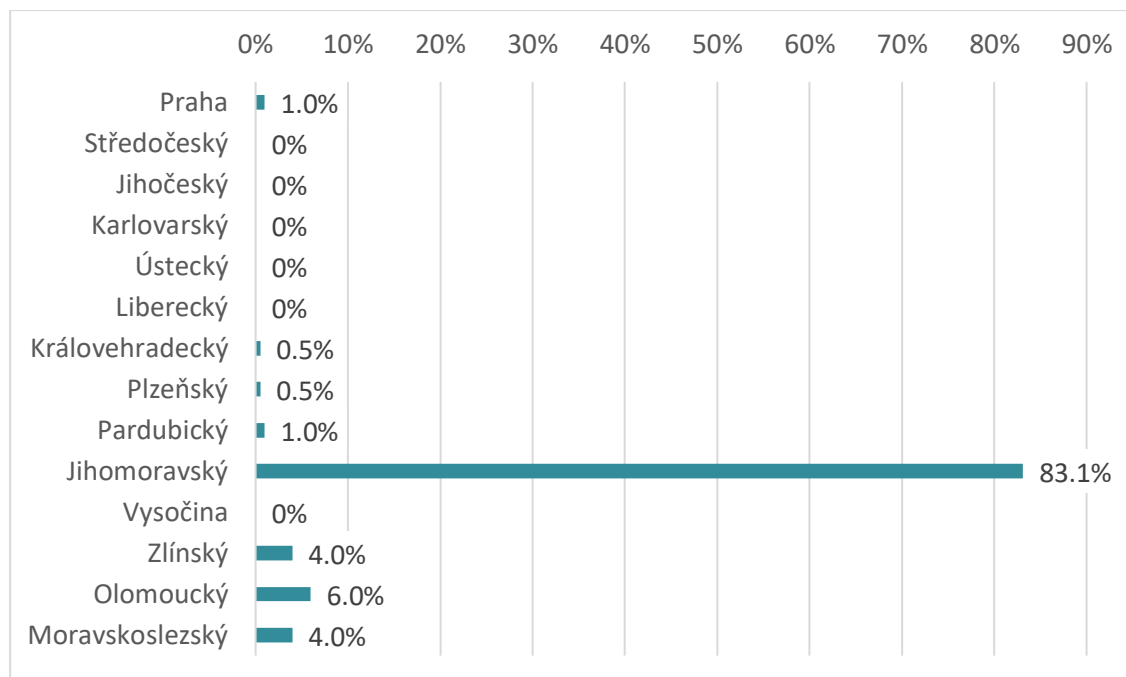
V této kapitole uvádím výsledky, které vzešly z online ankety. Výsledky prezentuji formou grafů a slovního komentáře.

5.1 Bydliště

Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na respondenty, kteří ve většině případů, 167 z 201 dotázaných, pocházeli z **Jihomoravského kraje (83,1 %)**. Zastoupení dalších krajů bylo následující: **Olomoucký** - 12 respondentů (**6 %**), **Zlínský** a **Moravskoslezský** – oba po 8 respondentech (**4 %**), Pardubický kraj a Praha – 2 (1 %) a Královehradecký a Plzeňský – z každého kraje 1 respondent (0,5 %).

Obrázek 10

Bydliště respondentů.

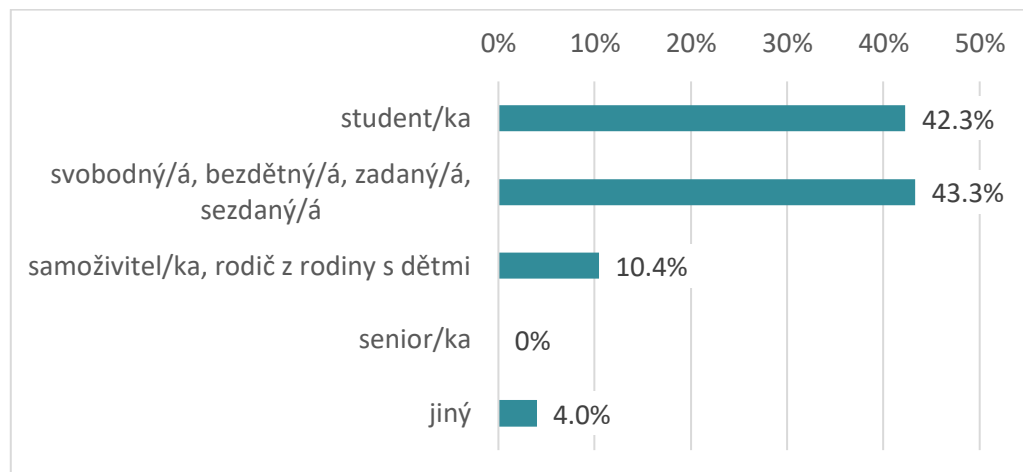

5.2 Stav

Nejčastěji uváděný sociální stav respondentů byl **svobodný/á, bezdětný/á, zadaný/á, sezdáný/á** – **43,4 %** (87 respondentů z celkového počtu 201). Druhým nejčastějším byl **student/ka** – **42,3 %** (85 respondentů). **Samoživitelů/lek nebo rodičů z rodin s dětmi** odpovědělo **10,4 %**.

Obrázek 11

Stav respondentů.

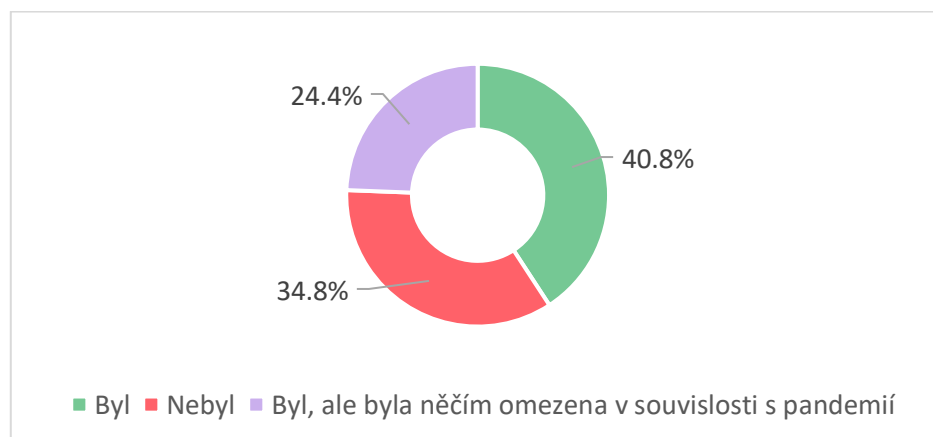

5.3 Dovolená 2021

Z 201 respondentů **bylo v roce 2021 na dovolené 82 z nich (40,8 %)**. Celkem 49 respondentů (**24,4 %**) na dovolené bylo, ale **byla něčím omezena** v souvislosti s pandemií a 70 jedinců na dovolené **nebylo (34,8 %)**.

Obrázek 12

Dovolená respondentů v roce 2021

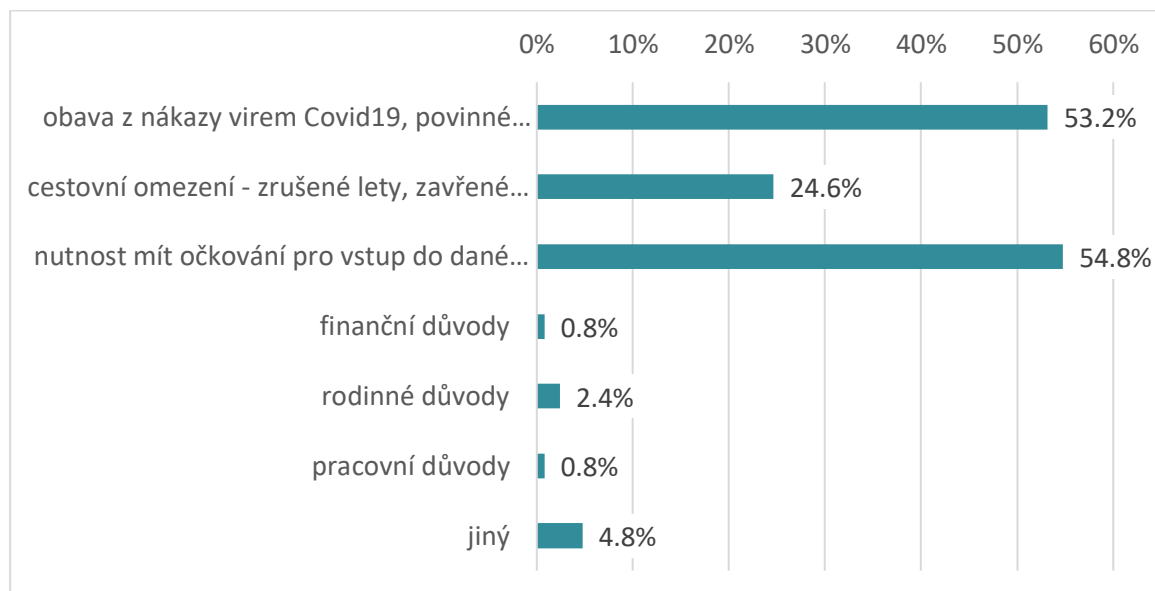

5.4 Omezení/změna v roce 2021 oproti obvyklé dovolené

Nejvíce pro respondenty bylo rozhodující **nutnost očkování pro vstup do dané země**. Ze 126 respondentů uvedlo tuto odpověď 69 z nich, tj. **54,8 %**. Druhým nejčastějším (**53,2 %**) omezením byla **obava z nákazy virem COVID-19, povinné testy a jiná opatření**. Kvůli **zrušeným letům nebo zavřeným destinacím** změnilo dovolenou **24,6 %** dotázaných. V této otázce mohli respondenti uvádět více odpovědí nebo doplnit vlastní. V doplněných odpovědích uvedli roušky jako omezení, ale objevil se i názor „méně lidí, levnější ceny, top rok pro cestování.“

Obrázek 13

Omezení/změna v roce 2021 oproti obvyklé dovolené

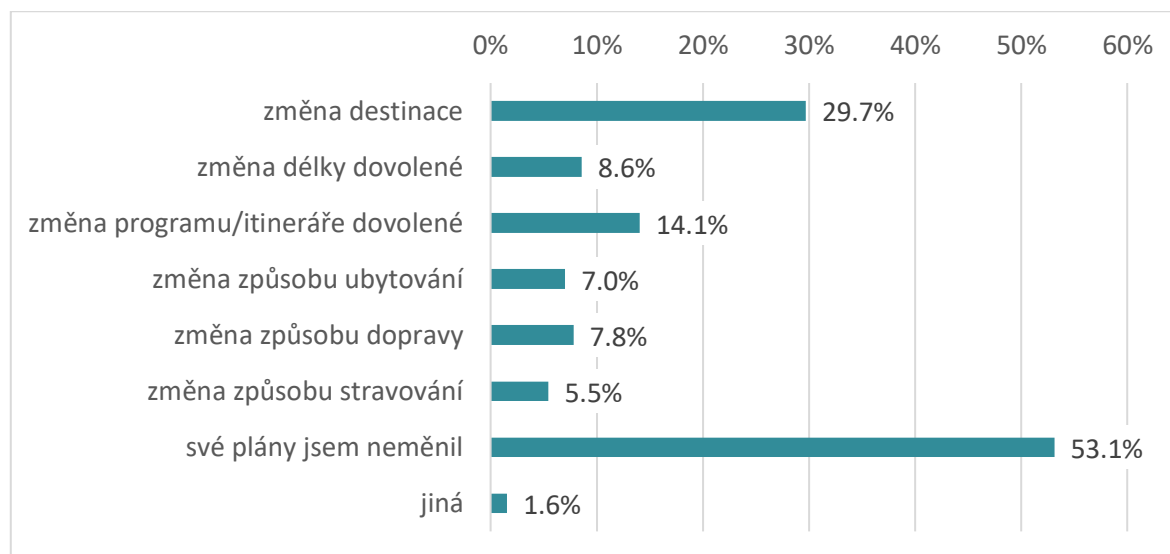

5.5 Konkrétní změna v dovolené v roce 2021

Ze 128 odpovědí uvedlo **53,1 %**, že své **plány neměnilo**. Dalších **29,7 % změnilo destinaci**, **14,1 % změnilo program/itinerář dovolené** a **8,6 % délku dovolené**. Respondenti mohli vybírat více možností nebo napsat svou vlastní. Pro jednoho respondenta bylo hlavní změnou hledání destinace s nejmenším omezením.

Obrázek 14

Konkrétní změna dovolené v roce 2021

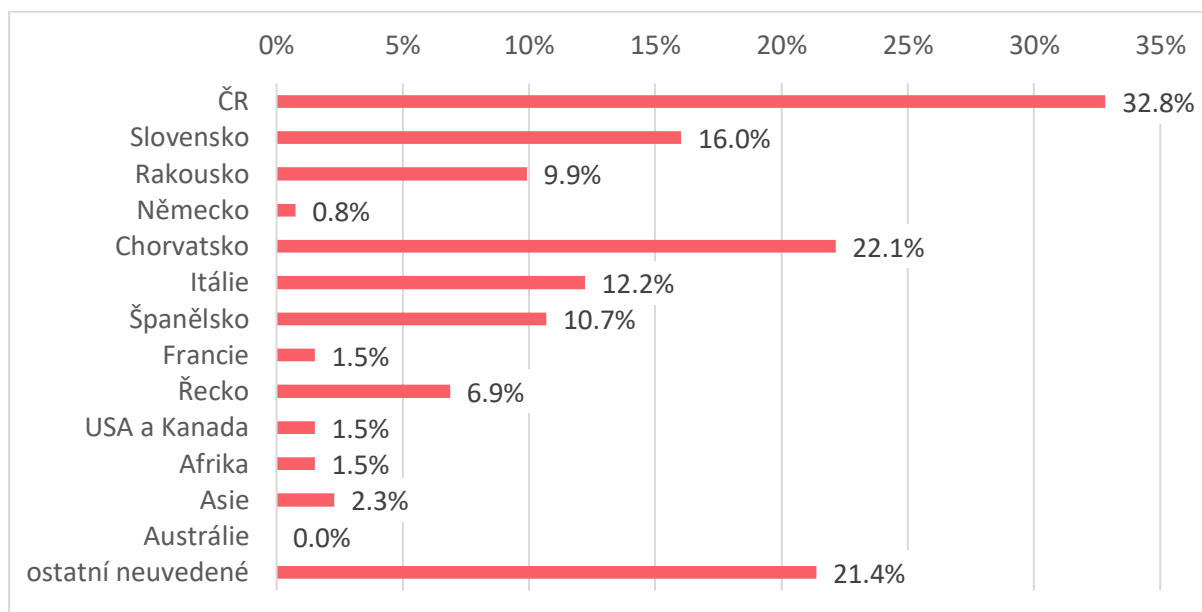

5.6 Destinace dovolené v roce 2021 – během pandemie COVID-19

Během pandemie nejvíce respondentů (32,8 %) zůstávalo na dovolené v ČR. Druhou nejčastěji navštěvovanou destinací bylo Chorvatsko (22,1 %) a 21,4 % bylo na dovolené v destinaci, která **nebyla v uvedených možnostech**. Celkem na otázku odpovědělo 131 respondentů a mohli vybírat z více možností.

Obrázek 15

Destinace dovolené v roce 2021 – během pandemie COVID-19

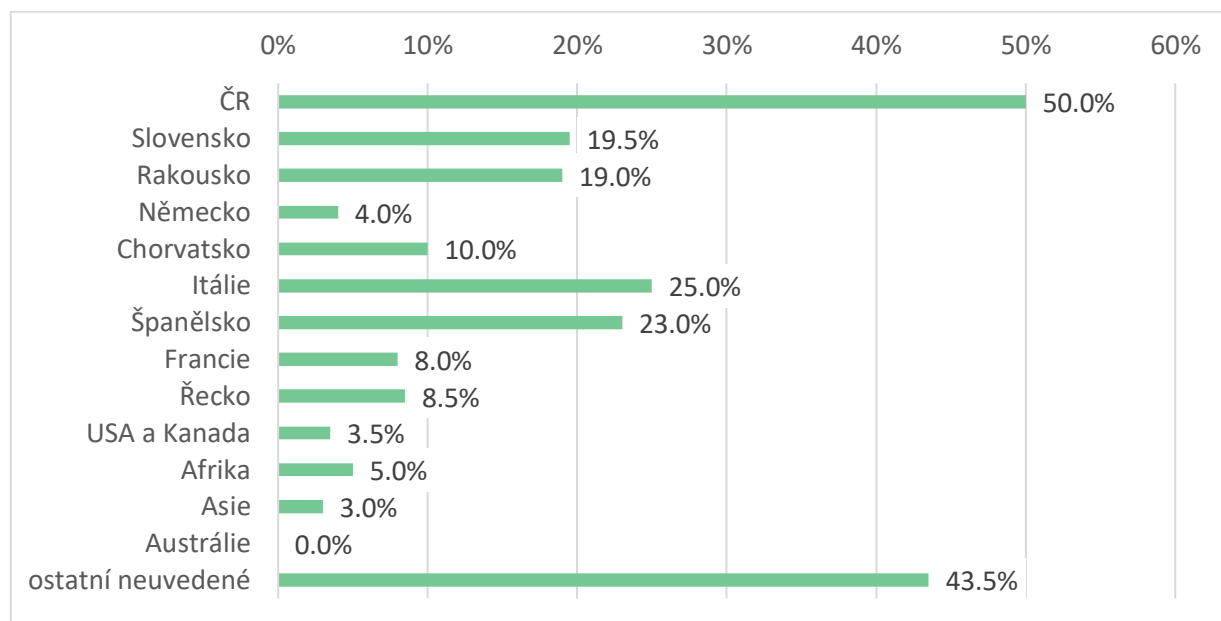

5.7 Destinace dovolené v roce 2023 – po pandemii

V roce 2023 nejvíce uvedlo **50 %** respondentů **ČR** jako destinaci jejich dovolené. Dalších **43,5 %** bylo v **ostatních destinacích**, které nebyly přímo uvedeny v rámci nabízených variant odpovědí a **25 %** navštívilo **Itálii**. Dalšími nejčastějšími destinacemi byly: Španělsko (23 %), Slovensko (19,5 % ú) a Rakousko (19 %).

Obrázek 16

Destinace dovolené v roce 2023 – po pandemii

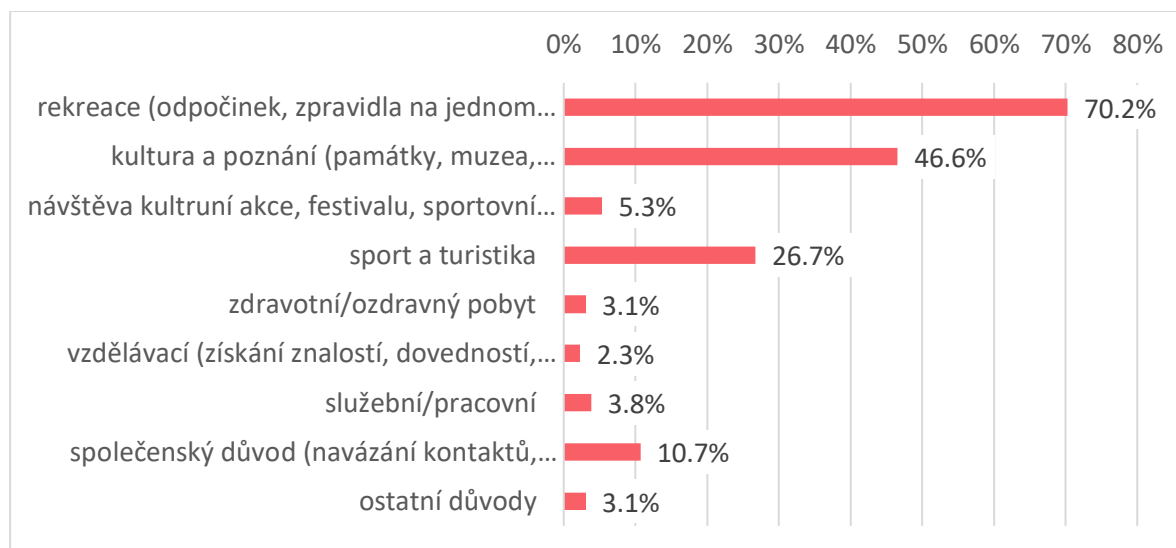

5.8 Důvod/motiv dovolené v roce 2021 - během pandemie COVID-19

Během pandemie **70,2 %** ze 131 respondentů jelo na dovolenou z důvodu **rekreace**. Za **kulturou a poznáním** odjelo **46,6 %** a **26,7 %** jelo na dovolenou za **sportem a turistikou**. Nejméně uvedli jako důvod/motiv dovolené: vzdělávací, zdravotní/ozdravný a služební/pracovní.

Obrázek 17

Důvod/motiv dovolené v roce 2021 – během pandemie COVID-19

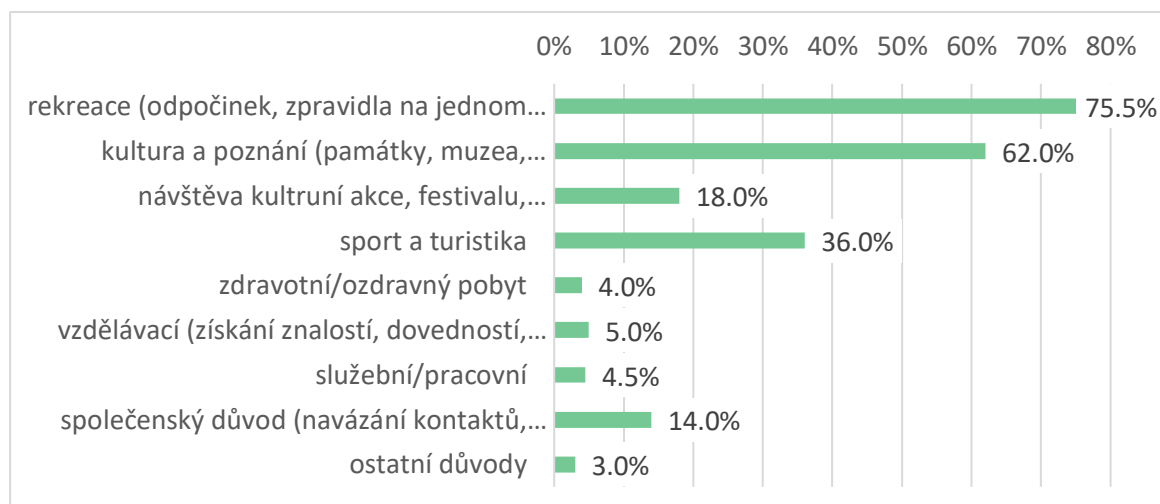

5.9 Důvod/motiv dovolené v roce 2023 – po pandemii

V roce 2023 jelo za **rekreací 75,5 %**, za **kulturou a poznáním 62 %** a **36 %** uvedlo jako motiv dovolené **sport a turistiku**.

Obrázek 18

Důvod/motiv dovolené v roce 2023 – po pandemii

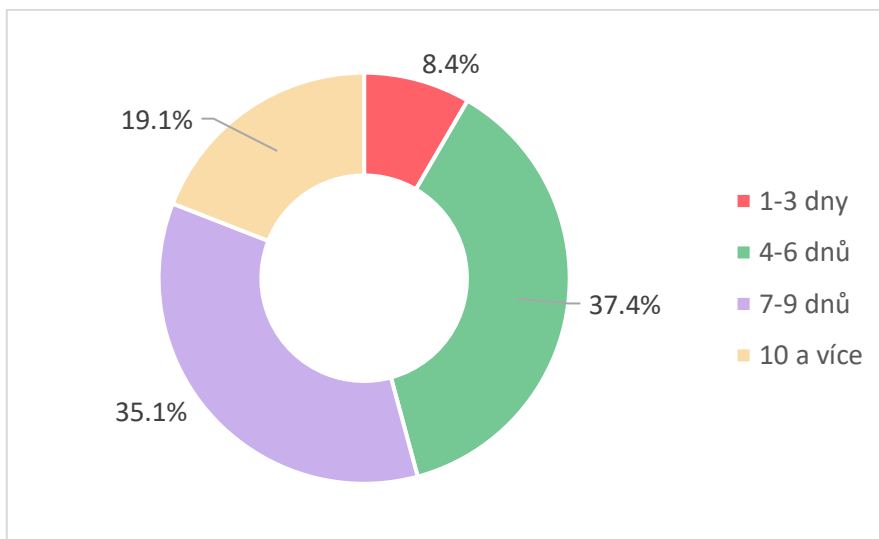

5.10 Délka dovolené v roce 2021 – během pandemie COVID-19

Na dovolené v roce 2021 trávilo **37,4 %** respondentů **4-6 dní** a **35,1 %** **7-9 dnů**.

Obrázek 19

Délka dovolené v roce 2021 – během pandemie COVID-19

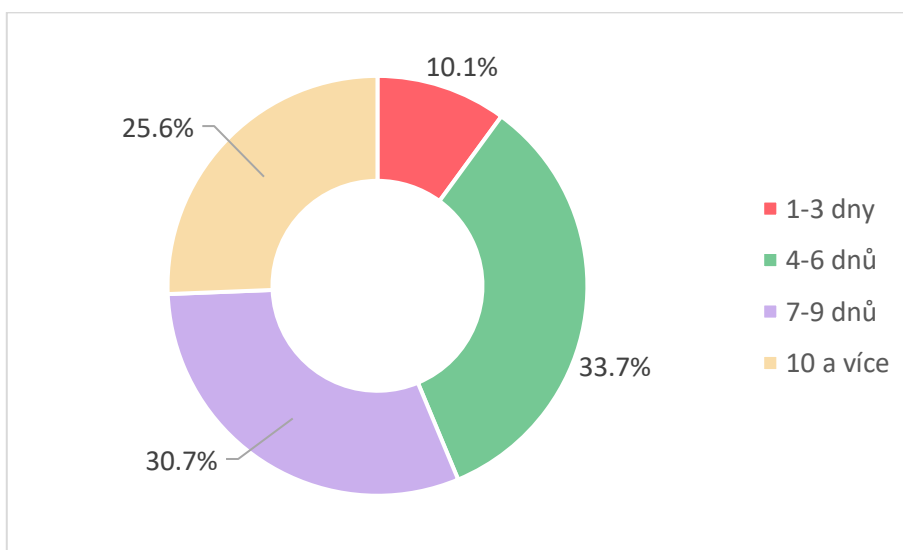

5.11 Délka dovolené v roce 2023 – po pandemii

Po pandemii zůstaly na prvních místech stále dovolené dlouhé **4-6 dnů (33,7 %)** a **7-9 dnů (30,7 %)**, ale jejich četnost se snížila a zvýšila se oblíbenost krátkých (1-3 dny) a delších 10 dnů a více.

Obrázek 20

Délka dovolené v roce 2023 – po pandemii

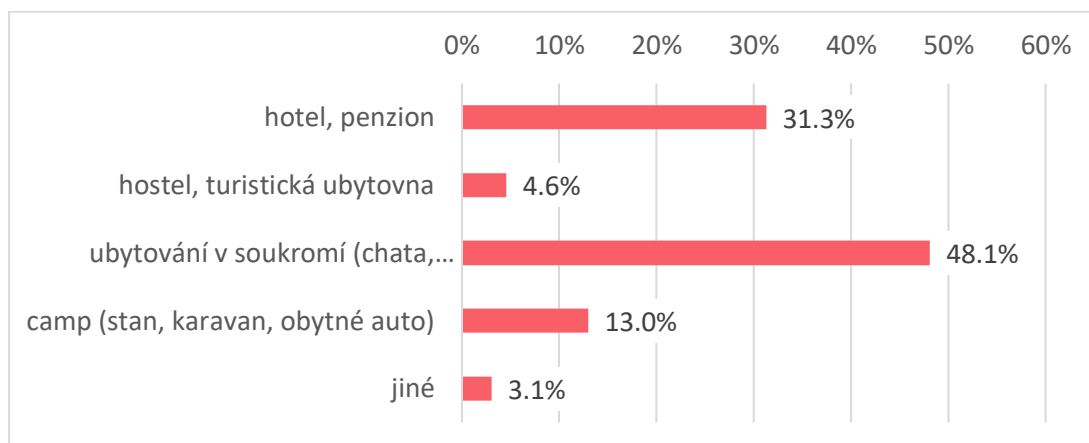

5.12 Typ ubytování v roce 2021 – během pandemie COVID-19

Během pandemie nejvíce respondentů využilo **ubytování v soukromí**, přesně **48,1 %**. Téměř **třetina** se ubytovala v **hotelu nebo penzionu**, nejméně respondentů využilo hostely a turistické ubytovny. V jiných možnostech uvedli: plachetnici, půjčené auto nebo kombinaci campu, penzionu a ubytování u kamaráda.

Obrázek 21

Typ ubytování v roce 2021 – během pandemie COVID-19

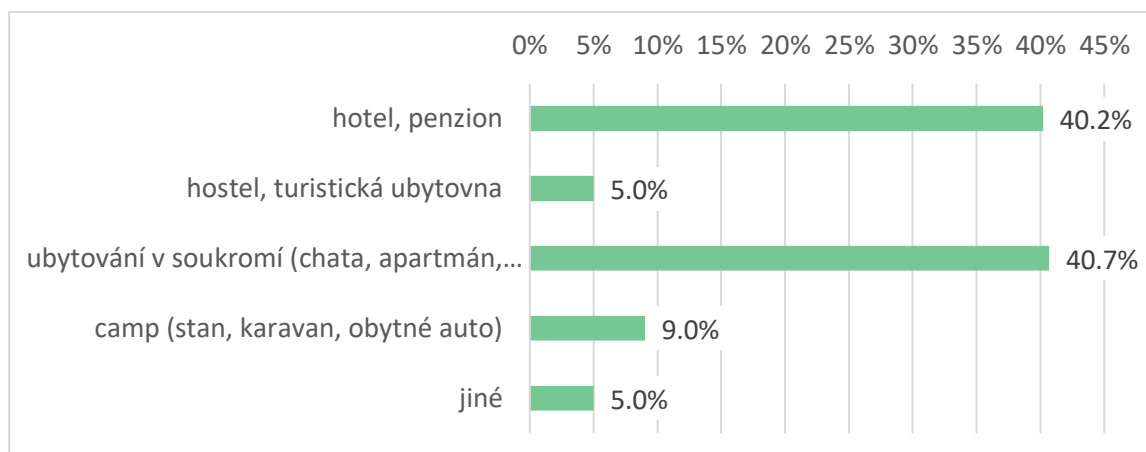

5.13 Typ ubytování v roce 2023 – po pandemii

V roce 2023 byl srovnatelný počet lidí ubytovaných **v soukromí (40,7 %)** a v **hotelech nebo penzionech (40,2 %)**. Zájem o ubytování v campu se nepatrně snížil. V doplněných odpovědích se objevilo např.: vlastní ubytování, tělocvična, kombinace vlastního ubytování a přes Booking nebo „zadní sedačka Fabie.“

Obrázek 22

Typ ubytování v roce 2023 – po pandemii

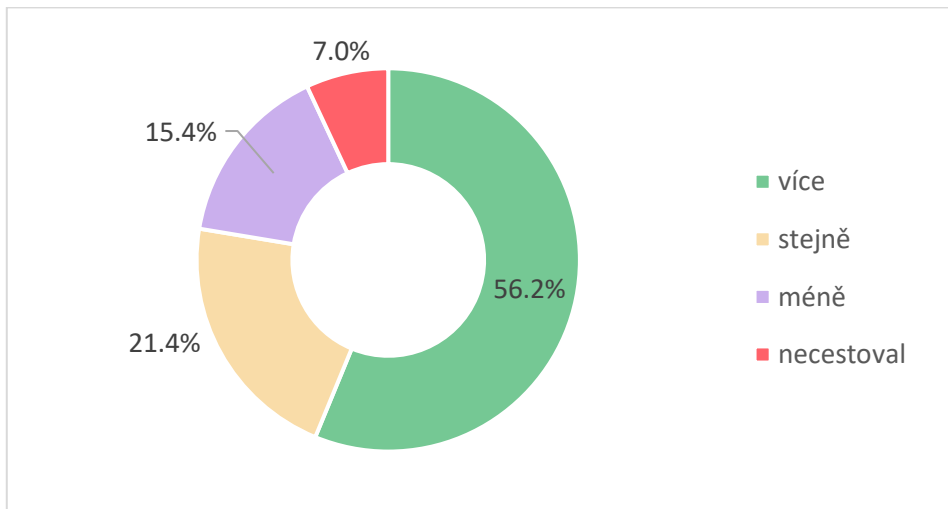

5.14 Jak respondenti cestovali v roce 2023 oproti roku 2021?

Z 201 odpovědí **56,2 %** respondentů uvedlo, že **v roce 2023 cestovalo více**, oproti roku 2021. **Stejně cestovalo 21,4 %**, méně 15,4 % a necestovalo jen 7 %.

Obrázek 23

Meziroční srovnání četnosti cestování 2023-2021

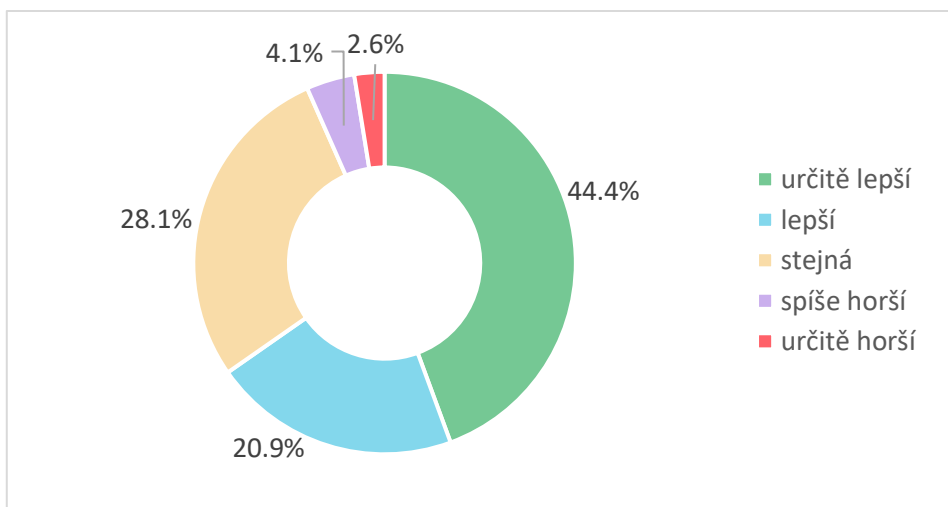

5.15 Meziroční srovnání kvality dovolené 2023-2021

Ve srovnání s rokem 2021 uvedlo **určitě lepší dovolenou v roce 2023 44,4 %** respondentů. **Pro 28,1 %** byla dovolená v roce 2023 **stejná** jako v době pandemie. Spíše horší nebo určitě horší dohromady uvedlo jen 6,7 %.

Obrázek 24

Meziroční srovnání kvality dovolené 2023-2021

6 DISKUSE

Při sběru dat jsem se snažila cílit na respondenty ve věku 18-34 let, především s bydlištěm v Jihomoravském kraji. Tuto vybranou skupinu jsem chtěla oslovit z důvodu možnosti porovnání s výsledky výzkumu prezentovanými v mé bakalářské práci, která byla zpracována na vzorku populace s výše uvedenými parametry (tj. 18-34 let) s bydlištěm v ČR, převážně v Jihomoravském kraji. Byla zaměřena na motivy a zvyklosti při cestování respondentů a jejich proměnu v souvislosti s koronavirovou krizí. Při sběru dat k diplomové práci byla skupina respondentů typologicky podobná a minimálně z 25 % se shodovala se skupinou respondentů z předešlého výzkumu k bakalářské práci.

V porovnání destinací dovolených u respondentů v letech 2021 a 2023 je vidět, že se po pandemii více lišily destinace a respondenti uváděli více míst, než tomu bylo dva roky předtím. Podle výzkumu od Rončáka, Scholze & Linderové generace Z měla v úmyslu cestovat v roce 2020 a 2021 především po České republice (2021). Dle mých výsledků se tvrzení potvrdilo. V roce 2021 trávili respondenti (věkově zapadající do generace Z) svou dovolenou především v tuzemsku a Chorvatsku. Domnívám se, že tyto destinace volili kvůli nižší ceně a možnosti zrušení na poslední chvíli. Z větší části tato cesta nezahrnovala dopravu letadlem a s tím spojené náročné rušení, přepsání nebo propadnutí letenek. V roce 2023 se návštěvnost Chorvatska významně snížila a narostla návštěvnost všech ostatních uvedených zemí. V tomto roce už se podmínky pro vstup do zemí nijak neměnily a byla tak větší šance, že se dovolená uskuteční i při plánování v časovém předstihu.

Hlavní motiv dovolené zůstala rekreace, ale oproti roku 2021 v loňském roce jezdilo na dovolenou mnohem více lidí za kulturními nebo sportovními akcemi a festivaly. Nejspíš protože v roce 2021 spousta festivalů a akcí vůbec neproběhla nebo byla nějak omezena – roušky, očkování, test, omezený počet lidí, rozestupy atd. Při srovnání s výsledky z bakalářské práce (Komosná, 2021), lze říct, že se počet respondentů odjíždějících za kulturními akcemi vrátil na hodnotu před pandemií. Hlavním motivem cesty v roce 2023 byl sportovní CR a turistika.

Omezeny byly v roce 2021 i provozy a služby hotelů a penzionů, a to byl nejspíš i důvod, proč respondenti spíše volili ubytování v soukromí. Zájem o tento typ ubytování přetrvává, ale vrací se lidé i do hotelů a penzionů. Výsledek potvrzuje i výzkum od Czechtourism, který uvádí vyšší využívanost hotelových pokojů v roce 2023 oproti roku 2021 (Králiková, 2024b). Domnívám se, kvůli možnosti se více zrelaxovat a nemít povinnosti spojené s vařením a uklízením.

V roce 2021 byly nejvíce oblíbené dovolené dlouhé 4-6 dnů (37,4 %) a 7-9 dnů (35,1 %). Oproti tomu v roce 2023 vzrostl zájem o dovolené dlouhé 10 a více dnů (25,6 %). Délka dovolené se prodloužila. Tento výsledek se shoduje i s výsledky výzkumu o domácím a příjezdovém cestovním ruchu od Czechtourism (Machová, 2024).

Jen 30,8 % respondentů uvádělo, že neodjeli na dovolenou v roce 2020 kvůli obavě z nákazy koronavirem, povinným testům a jiným opatřením, zatímco o rok později dovolenou z těchto důvodů omezilo 53,2 % z nich. Domnívám se, že v roce 2020 mnoho lidí pandemii zlehčovala a brala nemoc jenom za chřipku. Naproti tomu v roce 2021 už pochopili, že to tak není.

V roce 2023 cestovalo více 56,2 % respondentů a 44,4 % uvedlo, že dovolená v roce 2023 byla lepší, než ta v roce 2021. Spíše horší nebo určitě horší dohromady uvedlo 6,7 %, kdy důvod mohl být, že se respondentů líbily nižší ceny a méně lidí, což byly faktory, které lákaly k cestování během pandemie.

6.1 Limity práce

Ve své diplomové práci jsem si vědoma určitých limitů výzkumu. Jedním z nich je zaměření se jen na určitou věkovou skupinu z daného regionu. Pro objektivnější výsledky z více věkových kategorií a krajů by bylo vhodné oslovit respondenty i jinak než jen přes sociální sítě.

Dalším limitem může být formulace některých otázek a nabízených variant odpovědí. Konkrétně u otázek, ve kterých jsem se ptala, jaké destinace navštívili, jsem poslední možnost „ostatní výše neuvedené“ měla nechat s možností doplnění. Viděla bych tak, které země byli v těch letech oblíbené. U otázky, jestli byl respondent na dovolené v roce 2021, mohla být navazující otázka, při záporné odpovědi, abych zjistila, proč v tomto roce respondent neodjel na dovolenou. A podobně bych to změnila i u otázky porovnání dovolené v roce 2023 oproti roku 2021 lepší/horší. Opět bych se zeptala na důvod a měla tak ucelenou odpověď.

7 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jak vybraná skupina cestovala během pandemie Covid-19 a po ní. Dále porovnat změny v cestovním chování a preferencích této skupiny za tyto dva uvedené roky a také zjistit, jestli pandemie omezila dovolenou a jak. Dílčím cílem bylo také srovnat míru cestování a celkové hodnocení dovolené v roce 2023 oproti dovolené v době pandemie – tj. v roce 2021.

Typickým respondentem je žena (58,7 %), ve věku 18-34 let, svobodná, bezdětná, zadaná, seždaná (43,3 %) nebo studentka (42,3 %) z jihomoravského kraje (83,1 %).

Následující závěry platí pro tuto výše popsanou vybranou skupinu respondentů: **v roce 2021 jezdili** respondenti hlavně **na tuzemskou dovolenou (32,8 %) a do Chorvatska (22,1 %)**. **Po pandemii se destinace více lišily** a odpovědi respondentů se mezi nabízené odpovědi více rozprostřely.

Hlavním motivem dovolené zůstala v obou letech rekreace (2021 – 70,2 %; 2023 – 75,5 %), ale oproti roku 2021 (5,3 %) **v roce 2023 jezdilo na dovolenou mnohem více lidí za kulturními nebo sportovními akcemi a festivaly (18 %)**. Více respondentů v roce 2023 odjelo taky kvůli sportování a turistice.

Nejčastěji zvoleným typem ubytování bylo v obou letech ubytování v soukromí (2021 – 48,1 %; 2023 – 40,7 %). Zájem o tento typ ubytování přetrvává, ale **vrací se lidé i do hotelů a penzionů (2021 – 31,3 %; 2023 – 40,2 %)**.

Délka dovolené se v roce 2023 prodloužila ve srovnání s rokem 2021. Více respondentů v roce 2023 mělo zájem o dovolené v délce 10 a více dnů.

Omezení nebo změna dovolené v roce 2021 spočívala v nutnosti očkování pro vstup do dané země (54,8 %) nebo kvůli obavě z nákazy koronavirem (53,2 %).

V roce 2023 cestovalo 56,2 % respondentů více než během pandemie a 44,4 % z nich hodnotilo svou dovolenou v roce 2023 lepší, než byla ta v roce 2021.

8 SOUHRN

Hlavním cílem diplomové práce bylo, zjistit, jak vybraná skupina cestovala během pandemie a po ní, porovnat změny a preference v cestovním chování a prozkoumat, jak pandemie omezila jejich dovolenou. Dílčí cíl byl srovnat míru cestování a celkové hodnocení dovolené v roce 2023 na rozdíl od roku 2021. Vše bylo zjišťováno skrze kvantitativní výzkum, který proběhl formou online ankety.

V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy CR, jeho klasifikace, bezpečnostní a hygienická opatření v CR, informace o viru COVID-19, pandemii, kterou způsobil a dopad na jednotlivé složky CR.

V praktické části jsou výsledky ve formě tabulek, grafů a slovního komentáře, které vzešly z online ankety. V následující kapitole, diskuse, jsou výsledky vysvětleny a porovnány s výsledky z mé bakalářské práce. Limity práce obsahují nedostatky a slabé stránky mého výzkumu, v závěru uvádím hlavní výsledky výzkumu.

Výsledky potvrdily, že lidé začínají opět cestovat do více zemí, než jen v rámci ČR a Chorvatska. Oblíbeným typem ubytování zůstalo to v soukromí a na dovolenou si jezdí spíše odpočinout. V porovnání s rokem 2021 se délka dovolené v roce 2023 prodloužila. V loňském roce cestovali respondenti více a hodnotili dovolenou jako lepší ve srovnání s dovolenou během pandemie.

9 SUMMARY

The main objective of the thesis was to examine how a selected group traveled during the pandemic and after it, to compare changes and preferences in travel behavior, and to explore how the pandemic restricted their vacations. A sub-objective was to compare the level of travel and overall vacation ratings in 2023 as opposed to 2021. All of this was investigated through quantitative research conducted via an online survey.

The theoretical part of the thesis defines basic concepts of the travel industry, its classifications, safety and hygiene measures in the travel industry, information about the COVID-19 virus, the pandemic it caused, and its impact on various components of the travel industry.

In the practical part, the results in the form of tables, graphs, and verbal commentary arising from the online survey are presented. In the following chapter, the discussion, the results are explained and compared with the results of my bachelor's thesis. The limitations of the thesis include shortcomings and weaknesses of my research, and in the conclusion, I present the main research findings.

According to results people are starting to travel to more countries again, beyond just the Czech Republic and Croatia. The preferred type of accommodation remains private, and people tend to go on vacation more to relax. Compared to 2021, the length of vacations in 2023 has increased. Last year, respondents traveled more and rated their vacations better compared to vacations during the pandemic.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Abbas, J., Mubeen, R., Iorember, P. T., Raza, S., & Mamirkulova, G. (2021). Exploring the impact of COVID-19 on tourism: transformational potential and implications for a sustainable recovery of the travel and leisure industry. *Current Research in Behavioral Sciences*, 2, 100033. <https://doi.org/10.1016/j.crbeha.2021.100033>
- Allan, G., Connolly, K., Figus, G., & Maurya, A. (2022). Economic impacts of COVID-19 on inbound and domestic tourism. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 3(2), Article 100075. <https://doi.org/10.1016/j.annale.2022.100075>
- AV Media systems. (n. d.). Digital Signage. <https://www.avmedia.cz/systems/digital-signage>
- Balatka, B. (1986). *Malá encyklopedie turistiky*. Olympia.
- Bělohávková, V. (2022, září 22). Hoteloví roboti zaměstnancům šetří čas. Vysávají a doručují občerstvení. *Idnes.cz*. https://www.idnes.cz/ekonomika/podniky/orea-robot-obsluha-hotel.A220921_135514_ekoakcie_vebe
- Beránek, J. a kol. (2013). *Ekonomika cestovního ruchu*. Mag Consulting, Praha.
- Boto-García, D., & Mayor, M. (2022). Domestic tourism and the resilience of hotel demand. *Annals of Tourism Research*, 93, 103352. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2022.103352>
- Businessinfo.cz. (2021, červen 24). Kvůli covidu přerušila činnost nebo skončila pětina cestovních kanceláří. <https://www.businessinfo.cz/clanky/kvuli-covidu-prerusila-cinnost-nebo-skoncila-petina-cestovnich-kancelari/>
- BusinessInfo.cz. (2021b, březen 9). Už rok chodíme k okénkům. Tržby gastru meziročně spadly o 37 %. <https://www.businessinfo.cz/clanky/uz-rok-chodime-k-okenkum-trzby-gastra-mezirocne-spadly-o-37/>
- BusinessInfo.cz. (2021c, listopad 19). Covid nepřezije každá desátá restaurace, třetina konec zvažuje. <https://www.businessinfo.cz/clanky/covid-neprezije-kazda-desata-restaurace-tretina-konec-zvazuje/>
- BusinessInfo.cz. (2022a, leden 20). Čechům se vrací chuť podnikat, loni přibylo stejně firem jako rok před covidem. <https://www.businessinfo.cz/clanky/cechum-se-vraci-chut-podnikat-loni-pribylo-stejne-firem-jako-rok-pred-covidem/>
- BusinessInfo.cz. (2022b, duben 19). Nezaměstnanost v době pandemie zasáhla nejvíce mladou generaci. <https://www.businessinfo.cz/clanky/nezamestnanost-v-dobe-pandemie-zasahla-nejvice-mladou-generaci/>
- BusinessInfo.cz. (2022c, září 1). Cestovní ruch po covidové pauze ožil. Aktuální hrozbou jsou recese a vysoká inflace. <https://www.businessinfo.cz/clanky/cestovni-ruch-po-covidove-pauze-ozil-aktualni-hrozbou-jsou-recese-a-vysoka-inflace/>

- Centers for Disease Control and Prevention (2023a, July 10). About COVID-19. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/your-health/about-covid-19.html>
- Centers for Disease Control and Prevention (2023b, July 20). Long COVID. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/long-term-effects/index.html>
- Čaušević, A. (2023). Tourism and COVID-19: Changes in Travel and Behavioral Patterns of Residents of Bosnia and Herzegovina. *Journal of Environmental Management & Tourism*, 14(4), 1950-1961. [https://doi.org/10.14505/jemt.v14.4\(68\).07](https://doi.org/10.14505/jemt.v14.4(68).07)
- Česká tisková kancelář. (2023, leden 2). Letiště Praha loni odbavilo 10,7 mil cestujících, meziročně více než dvojnásobek. České noviny. https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2305687?_zn=aWQlM0QxMTAzMTYyMDY3MzYzODM2MDc2NCU3Q3QlM0QxNzA2MTE2NjMyLjkwMCU3Q3RIJTNEMTcwNjExNjY1OC42NTMIN0NjJTNEOTM2RkJGNTdFOTdENDFCRElXNkQzNjkzQ0Y1MkEwMkU%3D
- Česká tisková kancelář. (2024, leden 18). České restaurace podražily za posledních pět let o 34 procent, v regionech jsou rozdíl. Aktuálně.cz. <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceske-restaurace-podrazily-za-poslednich-pet-let-o-34-procen/r~46451b08b63711ee8b4e0cc47ab5f122/>
- Český statistický úřad. (2020a, Únor 7). Cestovní ruch – 4. čtvrtletí 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2019>
- Český statistický úřad. (2020b, leden 30). Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity – prosinec 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-prosinec-2019>
- Český statistický úřad. (2021a, Únor 9). Cestovní ruch – 4. čtvrtletí 2020. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2020>
- Český statistický úřad. (2021b, únor 3). Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – 4. čtvrtletí 2020. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2020>
- Český statistický úřad. (2022a, Únor 9). Cestovní ruch – 4. čtvrtletí 2021. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2021>
- Český statistický úřad. (2022b, únor 3). Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – 4.čtvrtletí 2021. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2021>
- Český statistický úřad. (2023a, Únor 9). Cestovní ruch – 4. čtvrtletí 2022. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2022>
- Český statistický úřad. (2023b, únor 3). Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – 4.čtvrtletí 2022. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2022>

- Český statistický úřad. (2024a, Únor 8). Cestovní ruch – 4. čtvrtletí 2023. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2023>
- Český statistický úřad. (2024b, únor 29). Satelitní účet cestovního ruchu. Ekonomika cestovního ruchu v České republice. https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu
- Český statistický úřad. (2024c, únor 29). Modul zaměstnanosti cestovního ruchu. https://www.czso.cz/csu/czso/modul_zamestnanosti_cestovniho_ruchu
- Český statistický úřad. (2024d, únor 16). Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – 4. čtvrtletí 2023. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsp-4-ctvrtleti-2023>
- Dewi, C., Rofe, M., Nichols, J., & Izziah, I. (2023). Heritage and the COVID-19 pandemic: the meaning of visitation. *Built Heritage*, 7(1), 11. <https://doi.org/10.1186/s43238-023-00095-z>
- Elsnic, M. (2021, květen 24). PŘEHLEDNĚ: Hotelová pravidla. Každý týden test, zákaz bazénů i švédských stolů. Denik.cz. https://www.denik.cz/z_domova/prehledne-covid-hotely-opatreni-20210524.html
- Francová, E. (2003). *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Hesková, M. (2006). *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy* (2., upr. vyd.). Praha: Fortuna.
- Higham, J. E. S., & Lück, M. (2007). Marine wildlife and tourism management: in search of scientific approaches to sustainability. *Marine wildlife and tourism management: Insights from the natural and social sciences* (pp. 1-16). Wallingford UK: CAB International.
- Horáček, F. (2021, říjen 30). Místo recepčního displej a na pokoji chytrý zámek. Hotely digitalizují. Seznam zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/misto-recepniho-displej-a-na-pokoji-chytry-zamek-hotely-digitalizuji-179004>
- Jonášová, V. (2023, leden 25). Po dvou letech v normálu. Restaurace se zotavují z pandemie, za oběd v Praze se platí dvě stovky. Forbes. <https://forbes.cz/po-dvou-letech-v-normalu-restaurace-se-zotavuji-z-pandemie-za-obed-v-praze-se-plati-dve-stovky/>
- Kamenický, J. (2021, srpen 3). Zaměstnanost a nezaměstnanost ČR dle výsledků Výběrového šetření pracovních sil – 2. čtvrtletí 2021. Statistika & My. Magazín Českého statistického úřadu. https://www.statistikaamy.cz/2021/08/03/_zamestnanost
- Kočka J., & Petráňová M. (2021, únor 17). (Ne)zaměstnanost za časů koronaviru. Statistika & My. Magazín Českého statistického úřadu. <https://www.statistikaamy.cz/2021/02/17/nezamestnanost-za-casu-koronaviru>
- Komenda, M., Panoška, P., Bulhart, V., Žofka, J., Brauner, T., Hak, J., Jarkovský, J., Mužík, J., Blaha, M., Kubát, J., Klimeš, D., Langhammer, P., Daňková, Š., Májek, O., Bartůňková, M., & Dušek, L. (2020). COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR. Onemocnění aktuálně (online). Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR. (cit. 03. 01. 2022). Dostupné z:

- <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>. Vývoj: společné pracoviště ÚZIS ČR a IBA LF MU. ISSN 2694-9423.
- Komosná, E. (2021). Proměny cestovního ruchu v souvislosti s koronavirovou krizí [Bakalářská práce, Palacký University Olomouc]. Katedra rekreologie, Palacký University Olomouc. <https://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=97694324859>
- Kotíková, H. (2013). *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Grada Publishing.
- Králiková, A. (2024a, únor 8). Příjezdový a domácí cestovní ruch 2023 Q. CzechTourism. Tourdata. <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2023-q/>
- Králiková, A. (2024b, duben 22). Využití pokojů v hotelech a penzionech 2019-2023 Q. CzechTourism. Tourdata. <https://tourdata.cz/data/ciste-vyuziti-luzek-a-pokoju/>
- Kupčíková, T. (2020, Listopad 3). Příjezdový a domácí cestovní ruch 2020. CzechTourism, Tourdata. <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2020/>
- Kupčíková, T. (2022, Březen 31). Příjezdový a domácí cestovní ruch 2021. CzechTourism. Tourdata. <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2021/>
- Kupčíková, T. (2023, Duben 13). Příjezdový a domácí cestovní ruch 2022 Q. CzechTourism. Tourdata. <https://tourdata.cz/data/prijezdovy-a-domaci-cestovni-ruch-2022/>
- Lange, K. W. (2021). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) and global mental health. *Global health journal*, 5(1), 31-36.
- Langerová, J. (2020, duben 24). Cestovní kanceláře budou klientům za zrušené zájezdy vystavovat poukazy. *Podnikatel.cz*. <https://www.podnikatel.cz/clanky/cestovni-kancelare-budou-klientum-za-zrusene-zajezdy-vystavovat-poukazy/>
- Letiště Praha. (2021, leden 20). Tisková zpráva. Provozní výsledky 2020. <https://www.prg.aero/letiste-praha-odbavilo-za-lonsky-rok-temer-3-7-milionu-cestujicich>
- Letiště Praha. (2022, leden 13). Tisková zpráva. Provozní výsledky 2021. <https://www.prg.aero/letiste-praha-loni-odbavilo-bezmala-44-milionu-cestujicich>
- Letiště Praha. (2024, leden 18). Tisková zpráva. Provozní výsledky 2023. <https://www.prg.aero/uplynuly-rok-letiste-praha-v-cislech-narust-cestujicich-o-29-procent-vice-nez-160-destinaci>
- Machová, S. (2024, březen 25). Tracking DCR a PCR – Summary 2023. CzechTourism, Tourdata. <https://tourdata.cz/data/tracking-dcr-a-pcr-summary-2023/>
- Mariot, P. (1983). *Geografia cestovního ruchu*. Bratislava. Veda.
- Messina, V. (2021, June). Travel & Tourism Economic Impact 2021. World Travel & Tourism Council. <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2021/Global%20Economic%20Impact%20and%20Trends%202021.pdf>

- Ministerstvo dopravy ČR. (2021, březen 29). Předběžná statistická data přepravy za rok 2020. Média a tiskové zprávy. <https://www.mdcz.cz/Media/Media-a-tiskove-zpravy/Statistiky-prepravy-za-rok-2020>
- Ministerstvo pro místní rozvoj. (2021, září 14). Dostálová: Cestovní ruch se nám podařilo udržet nad vodou. <https://mmr.gov.cz/cs/ostatni/web/novinky/dostalocestovni-ruch-se-nam-podarilo-udrzet-nad-vo>
- Ministerstvo pro místní rozvoj. (2024, duben 4). Seznam cestovních kanceláří k 4. 4. 2024. [https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-\(1\)](https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-(1))
- Ministerstvo pro místní rozvoj. (n. d.). Statistika cestovního ruchu aktuálně zveřejněné v únoru/březnu 2021. <https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/informace-udalosti/statistiky-cestovniho-ruchu-aktualne-zverejnene-v>
- Ministerstvo zdravotnictví české republiky. (2024). COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR. Onemocnění aktuálně. <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>
- Ministerstvo zdravotnictví. (2023, prosinec 12). Informace o nemoci COVID-19. <https://www.mzcr.cz/informace-o-nemoci-covid-19/>
- Morávek, D. (2021, prosinec 29). Největší otloukánek epidemie? Hospody byly od března 2020 zavřené skoro 260 dnů. Podnikatel.cz. <https://www.podnikatel.cz/clanky/nejvetsi-otloukanek-epidemie-hospody-byly-od-brezna-2020-zavrene-skoro-260-dnu/>
- Plasová, A. (2020, květen 25). V hotelu vás nově ubytuje Alfred, bez kontaktu, klíčů a zdržování. Seznam Zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/v-hotelu-vas-nove-ubytuje-alfred-bez-kontaktu-klicu-a-zdrzovani-107435>
- Previo. (2019, březen 26). Jaké jsou hlavní trendy v automatizaci hotelových provozů? <https://blog.previo.cz/automatizace-hotelu/>
- Rončák, M. (2021, Březen 19). Pandemie koronaviru měla devastující dopad na cestovní kanceláře a agentury. Celyoturismu.cz. <https://celyoturismu.cz/pandemie-koronaviru-mela-devastujici-dopad-na-cestovni-kancelare-a-agentury/>
- Rončák, M., Scholz, P., & Linderová, I. (2021). Safety concerns and travel behavior of Generation Z: Case study from the Czech Republic. *Sustainability*, 13(23), 13439. <https://doi.org/10.3390/su132313439>
- Saiver, F. (2022, duben 11). Recepční nevedeme. U Karlova mostu se otevírá samoobslužný hotel. Forbes. <https://forbes.cz/repecni-nevedeme-u-karlova-mostu-se-otevira-samoobsluzny-hotel/>
- Sambronská, K., & Kačkošová, D. (2023). Zmeny v Spotrebiteľskom Správaní Účastníkov Cestovného Ruchu Pod Vplyvom Pandémie Covid-19. [Changes In The Consumers Behavior Of Tourism Participants Under The Influence Of The Covid-19 Pandemic] *Mladá*

- Veda*, 11(3), 105-115. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/zmeny-v-spotrebitel'skom-spravani-ucastnikov/docview/2876104959/se-2>
- Seznam zprávy. (2020, květen 27). Velké cestovky ruší zájezdy k moři. Nová nabídka bude bez švédských stolů. Seznam zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/velke-cestovky-rusi-zajezdy-na-leto-pripravuji-novou-nabidku-107721>
- Sharpley, R., & Stone, P. R. (Eds.). (2009). The darker side of travel: The theory and practice of dark tourism. *Multilingual Matters*.
- Státní zdravotní ústav, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. (2022, srpen 29). COVID-19: úvod, inkubační doba, původce a sezónnost onemocnění. <https://www.nzip.cz/clanek/447-covid-19-zakladni-informace>
- Státní zdravotní ústav. (2019, červen 26.). Očkování při cestách do zahraničí. <https://szu.cz/temata-zdravi-a-bezpecnosti/cestovni-medicina/ockovani-do-zahranici/ockovani-pri-cestach-do-zahranici/>
- TTG. (2024, leden 22). Počet cestovních kanceláří v Česku za loňský rok meziročně stoupl o 18 na 593. The Business Of Selling Travel. <https://www.ttg.cz/pocet-cestovnich-kancelari-v-cesku-za-lonsky-rok-mezirocne-stoupl-o-18-na-593/2024/01/>
- Ulrych, P. M. (2021a, září 22). Hotely nebyly na covid technologicky připravené (I.). Celyoturismu.cz. <https://celyoturismu.cz/pavel-kotas-hotely-nebyly-na-covid-technologicky-pripravene-i/>
- Ulrych, P. M. (2021b, září 30). Hotely nebyly na covid technologicky připravené (II.). Celyoturismu.cz. <https://celyoturismu.cz/pavel-kotas-hotely-nebyly-na-covid-technologicky-pripravene-ii/>
- United Nations World Tourism Organisation. (1999). Global Code Of Ethics For Tourism. <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>
- United Nations World Tourism Organisation. (2021, January). 2020: A year in review. Covid-19 and Tourism. <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020>
- United Nations World Tourism Organisation. (n. d. a). Glossary of tourism terms. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
- United Nations World Tourism Organisation. (n. d. b). International Tourism and COVID-19. <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>
- Urry, J. (2002). *The Tourist Gaze*. Sage.
- Vláda České Republiky. (2020, prosinec 30). Vládní usnesení související s bojem proti epidemii – rok 2020. <https://vlada.gov.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-%20souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru-rok-2020-186999/#>
- Vystoupil, J., & Šauer, M. (2006). *Základy cestovního ruchu*. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Brno.

- World Health Organization. (2023a, June 29). Coronavirus disease (COVID-19). Travel advice for the general public. <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/coronavirus-disease-covid-19-travel-advice-for-the-general-public>
- World Health Organization. (2023b, December 31). WHO COVID-19 dashboard. <https://data.who.int/dashboards/covid19/cases?n=c>
- World Health Organization. (n. d.). Coronavirus disease (COVID-19). https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1
- World Travel & Tourism Council. (n. d.). Economic Impact Research. <https://wttc.org/research/economic-impact>
- Zábojníková, K. (2020, červen 26). Koronavirus těžce dopadl nejen na českou ekonomiku. Statistika & my. <https://www.statistikaamy.cz/2020/06/26/koronavirus-tezce-dopadl-nejen-na-ceskou-ekonomiku/>
- Zákon č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. (2020). Sbírka zákonů České republiky.
- Zelenka, J., & Pásková, M. (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu* (Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd). Linde.
- Zindulka, M. (2020, květen 25). Automatizace, nový online check-in Alfred je zde! Blog pro hoteliéry. Previo. <https://blog.previo.cz/check-in/>

11 PŘÍLOHY

Příloha 1

FORMULÁŘ ANKETY K DIPLOMOVÉ PRÁCI

1. Pohlaví
 - a. Žena
 - b. Muž

2. Věk
 - a. 18–34
 - b. 35–51
 - c. 52–69
 - d. 70+

3. Bydliště
 - a. Praha
 - b. Středočeský
 - c. Jihočeský
 - d. Karlovarský
 - e. Ústecký
 - f. Liberecký
 - g. Královehradecký
 - h. Plzeňský
 - i. Pardubický
 - j. Jihomoravský
 - k. Vysočina
 - l. Zlínský
 - m. Olomoucký
 - n. Moravskoslezský

4. Stav
 - a. Student/ka
 - b. Svobodný/á, bezdětný/á, zadaný/á, sezdáný/á
 - c. Samoživitel/ka, todič z rodiny s dětmi
 - d. Senior/ka
 - e. Jiný

5. V roce 2021 jsem v době pandemie na dovolené
 - a. Byl
 - b. Nebyl – dál se neptám
 - c. Byl, ale v souvislosti s pandemií byla něčím omezena, nebyla jako obvykle

6. V čem spočívalo omezení/změna v roce 2021 oproti Vaší obvyklé dovolené?
 - a. Obava z nákazy virem Covid19, povinné testy a jiná opatření
 - b. Cestovní omezení – zrušené lety, zavřené hranice
 - c. Nutnost mít očkování pro vstup do dané země
 - d. Finanční důvody
 - e. Rodinné důvody
 - f. Pracovní důvody
 - g. Jiné důvody – můžete napsat

7. Konkrétně moje změna v dovolené v roce 2021 spočívala..
- Změna destinace
 - změna délky dovolené
 - Změna programu/itineráře dovolené
 - Změna způsobu ubytování
 - Změna způsobu dopravy
 - Změna způsobu stravování
 - Své plány jsem neměnil
8. Během covidu (r.2021) jsem byl/a na hlavní dovolené v/na
- ČR
 - Slovensko
 - Rakousko
 - Německo
 - Chorvatsko
 - Itálie
 - Španělsko
 - Francie
 - Řecko
 - USA a Kanada
 - Afrika
 - Asie
 - Austrálie
 - Ostatní výše neuvedené
9. Důvod/motiv dovolené v roce 2021 byl
- Rekreace (odpočinek, zpravidla na jednom místě)
 - Kultura a poznání (památky, muzea, galerie, krajiny, ...)
 - Návštěva kulturní akce, festivalu, sportovní akce
 - Sport a turistika
 - Zdravotní/ozdravný pobyt
 - Vzdělávací (získání znalostí, dovedností, Erasmus)
 - Služební/pracovní
 - Společenský důvod (za účelem navázání kontaktů, získání přátel, návštěva příbuzných, ...)
 - Ostatní důvody
10. Dovolená v roce 2021 trvala
- 1-3 dny
 - 4-6 dnů
 - 7-9 dnů
 - 10 a více
11. V roce 2021 jsem na dovolené bydlel/a v ...
- Hotel, Penzion
 - Hostel, Turistická ubytovna
 - Ubytování v soukromí (chata, apartmán, byt přes AirBnB apod.)
 - Camp (stan, karavan, obytné auto)
 - Jinde – doplňte

Květen 2023 je označován jako oficiální konec pandemie.

12. Myslíte, že jste oproti roku 2021 v roce 2023 cestoval

cestoval jsem více – cestoval jsem stejně – cestoval jsem méně – necestoval

13. V roce 2023 jsem strávil/a dovolenou v/na

- a. ČR
- b. Slovensku
- c. Rakousku
- d. Německu
- e. Chorvatsku
- f. Itálii
- g. Španělsku
- h. Francii
- i. Řecku
- j. USA a Kanadě
- k. Africe
- l. Asii
- m. Austrálii
- n. Ostatní výše neuvedené

14. Důvod/motiv dovolené v roce 2023 byl

- a. Rekreace (odpočinek, zpravidla na jednom místě)
- b. Kultura a poznání (památky, muzea, galerie, krajiny, ...)
- c. Návštěva kulturní akce, festivalu, sportovní akce
- d. Sport a turistika
- e. Zdravotní/ozdravný pobyt
- f. Vzdělávací (získání znalostí, dovedností, Erasmus)
- g. Služební/pracovní
- h. Společenský důvod (za účelem navázání kontaktů, získání přátel, návštěva příbuzných, ...)
- i. Ostatní důvody

15. Dovolená v roce 2023 trvala

- a. 1-3 dny
- b. 4-6 dnů
- c. 7-9 dnů
- d. 10 a více dní

16. V roce 2023 jsem na dovolené bydlel/a v ...

- a. Hotel, Penzion
- b. Hostel, Turistická ubytovna
- c. Ubytování v soukromí (chata, apartmán, byt přes AirBnB apod.)
- d. Camp (stan, karavan, obytné auto)
- e. Jinde – doplňte

17. V porovnání s rokem 2021 dle Vašeho názoru dovolená (ta hlavní, o které jste vyplňoval/a anketu) v roce 2023 byla:

- Určitě lepší – lepší – stejná – spíše horší – určitě horší -